

DIRVA

Nr. 15

Vasaris-February 6, 1961

Cleveland, Ohio

JAV užsienių politikos posūkiai

Iš valstybės departamento siuoksnių paaiškėjo, kad Jungtinės Amerikos Valstybės ieškančios Kongo krizės sprendimo, kurin galys būti įtrauktas prokomunistiško Lumumbos paleidimas iš kalėjimo ir įtrauktas į Kongo vyriausybę.

Valst. departamento spaudos šefas Lincoln White pareiškė, kad JAV remiančios Jungtinių Tautų pastangas, siekiam "išvengti civilinio karo Kongo" ir "sukurti būklę, kurioje Kongo vyriausybė reprezentuotų visus žmones".

White pareiškė, kad daugelis Jungtinių Tautų grupių ir įvairių valstybių diplomatai neoficialiuose pasitarimuose iešką kelio taikai Kongo įgyvendinti. JAV dar nepradėjusi diplomatinių pasitarimų su Maskva tuo reikalu, pridūrė jis.

Komunistai ir eilė Azijos - Afrikos neutralių valstybių siekia Lumumbos galios atstatymo. JAV ligi šiol rėmė prezidentą Kasavubu, kurį palaiko armijos vadas gen. Mobutu, įsakęs suimti ir kalėjimui įmesti nušalintą premjerą Lumumbą. Pastarosiomis dienomis valstybės departamente pradėjo stiprėti įsitikinimas, kad Lumumba turys būti paleistas ir įjungtas į plačios apimties vyriausybę.

Prez. Kennedy įsakė iš naujo peržiūrėti visą Kongo problemą ir iš Kongo iškvietė iš Leopoldvilės pasitarimams ambasadorių Clare Timberlake, JAV administracijoje didėja susirūpinimas, kad, rusų įtakai augant Kongo, ten vykstančios kilių kovos galinčios išvirsti į didesnę konfliktą ir tuo būdu sužlugdyti JT misijos pastangas bei autoritetą.

Jungtinės Tautos Sovietijos delegatas Zorinas pasiūlė prez. Kennedžiui ir jo delegatui A. Stevensonui "kritiškai panagrinėti" savo politiką Afrikoje. Esą, griežtas laikymasis NATO politikos tik padidintų komplikacijas Afrikoje. Jo žodžiais, tokio kuro laikymasis tiesiog remtų kolonializmą.

Marokas painformavo Jungt. Tautas, kad jo karinis kontingentas nepildysias vadovybės įsakymų, jei jie prieštarauja "marokiečių sąžinei". Esą, Maroko karinis kontingentas pasiliksias po Jungt. Tautų vėliava, bet jausiąs nevaržomas įsakymų, kurie būsią priešingi Kongo interesams. Maroko kontingentas Kongo siekia apie 3,000 vyrų. Jie greičiausiai būsią pagrinti namo šio mėnesio pabaigoje. Kelionis Afrikos valstybėms nutarus atšaukti savo karinius kon-

tingentus, tarptautinė kariuomenė Kongo sumažės iš 20,000 į 14,000.

JT Saugumo Taryboje pradėtas svarstyti prez. Kasavubu reikalavimas atšaukti Indijos atstovą Dajalį, kuris ten veikia, kaip asmeninis gen. sekr. Hammarskjöldo įgaliotinis. Prez. Kasavubu taip pat įspėjo Jungtines Tautas, kad Kongo armija kovosianti, bet nesileisianti nuginkluojama. Esą, gen. sekr. Hammarskjöldas žaidžias ignimi, jei žmonės".

PLANUOJA LAOSO NEUTRALUMĄ

JAV vyriausybė iššaukė Washingtono ambasadorių W.G. Brown, kuris prezidentą Kennedį painformavo apie būklę Laose.

Esama ženklų, kad JAV imsis iniciatyvos Laoso krizei išspręsti. Valstybės departamente esą svarstoma visa eilė galimų žingsnių. Vienas jų - tiesioginis kreipimasis į Sovietijos vyriausybę, kad ji bendradarbiautų, padedant baigti karą Laose. Kita galimybė - apeliacija į Jungtines Tautas, siekiant sustabdyti intervenciją iš šalies.

Jungtinės Amerikos Valstybės taip pat gali kreiptis į Laoso premjero Boun Oum vyriausybę draugiškus kraštus, kad jos teiktų moralinę ir materialinę pagalbą kovoje su sukilėliais, kuriuos dabar atvirai ir tiesioginiai remia komunistai iš Š. Vietnamo tiekimo bazių.

Jungtinės Amerikos Valstybės

yra linkę pasiduoti tokiems sovietų reikalavimams. Sovietų delegatas Zorinas Saugumo Tarybos debatuose buvo pareikalavęs "visas Kongo ginkluotas jėgas išimti iš politikos".

Kongo civilinės administracijos galva taip pat pasmerkė didėją padalinti Kongą į Lumumbos šalininkų ir priešų zonas. "Mes neiešime, kad Kongas būtų padalintas kaip Korėja, Vokietija arba Palestina. Jei reikės, mes kovosime prieš Jungtinių Tautų įgulas," paskelbė jis.

taip pat nėra nurašiusios idėjos, kad būtų sušaukta daugelio valstybių konferencija, bet pirmasis jos uždavinys būtų ieškoti priemonių kovoms baigti ir karinių reikmenų tiekimui sustabdyti.

Iš savo pusės, naujoji JAV administracija esanti pasiruošusi remti visiškai neutralaus Laoso statutą. Vyriausybė jau pabrėžė, kad ji nenorinti Laoso padaryti kariniu savo partneriu arba ateigti karinės bazes Laoso teritorijoje.

GALVAO GRAŽINO

"SANTA MARIA"

"Plaukiojanti revoliucija" buvo baigta, kai kapitonas Henrique Galvao pagaliau sutiko perduoti Brazilijos įstaigoms prieš 12 dienų pagrobtą Portugalijos laivą Santa Maria su 607 keleiviais ir priimti prezidento Janio Quadros pasiūlytą politinę globą. Brazilijos prezidentas laivą netrukus perdavė Portugalijos įstaigoms.

Iškėlus keleivius į Recife uostą, laivas buvo nuplukdytas atgal prie tarptautinių vandenų ribos, ir Galvao grąšino jį nuskandinti, jei Brazilijos įstaigos neieis papildyti degalų, maisto ir geriamojo vandens atsargų bei išplaukti atgal į vandenyną. Bet Brazilijos atstovai, laivą įvedę ginkluotus savo marinius, tikino Galvao, kad jis turys priimti savo draugo, naujojo Brazilijos prezidento Janio Quadro pasiūlymus. Derybų metu kapitono Galvao sukilėliai buvo nuginkluoti.

Pagal sutartį, Galvao sukilėliams taip pat suteikta politinė globa, bet jie turį dar kurį laiką pasilikti Recife uoste, kai jų vadas gali vykti į krašto gilumą.

Portugalijos įstaigos paskelbė, kad jos pareikalausiančios bet kurio kompetentingo teismo nubausti kapitoną Galvao už plėšikavimą, žmogžudystę ir kelevių bei įgulos laisvių atėmimą. Panašus kaltinimas keliamas ir generolui Humberto Delgado, sukilėlių paskelbtam "prezidentui", kuris tiesiogiai nedalyvavo laivo pagrobime, bet jam pritarė.

Santa Maria laivo kapitonas laivo pagrobimą pavadino piratišku veiksmu, kurį atliko komunistų apmokytai agentai.

Laivo keleiviai, kurie iškelti į Recife uostą, skirstosi į namus arba laukia laivo iškeliant jų bagažo, kurio tarpe yra 13 automobilių. Dalis jų serga.

Iš Portugalijos ateinančiomis žiniomis, Santa Maria pagrobimuras buvo tik dalis sąmoksloturėjęs būti pagrobtas ir kitas kelevinis laivas. Bet Portugalijos įstaigos, sužinojusios tą planą, ėmėsi apsaugos priemonių.

* AUTOMOBILIŲ pramonė ateinančiomis savaitėmis ruošiasi paleisti iš darbo 80,000 darbininkų. Šiuo metu rinkoje esama per 1 mln. neparduotų 1961 m. modelių. Atleidimai paliēs 45,000 General Motors darbininkų, 20,000 American Motors darbininkų, likusią dalį sudarys Ford ir Chrysler bendrovių darbininkai.

Dailininkas Antanas Kučas, šiuo metu gyvenąs Vilniuje, su savo medžio raizbiniais, ofortais ir akvatinom, dalyvavęs parodoje Kaune, Vilniuj, Rygoj, Taline ir Minske, visur sulaukė gražaus įvertinimo, pabrėžiant jo nacionalinį ir liaudišką kūrybos charakterį. Nuotraukoje vienas jo paveikslų: Pirmas sniegas Vilniuje, Švenčionių gatvėje.

Jungtinių Tautų klaidos Kongo

JT gen. sekr. Hammarskjöldas Saugumo Tarybos posėdyje pareikalavo platesnės galios Jungtinių Tautų misijai. Ar ji būtų naudinga, JT sekretoriatui tęsiant dabartinę politiką, atsako britų laikraštininko Douglas Brown (Daily Telegraph) straipsnis, kurį čia pateikiame. Autorius ištiesas savaitės vietoje stebėjo įvykius ir priėjo išvados, kad JT misija ten turi ne dievus vaidinti, o imtis tikros pagalbos priemonių.

Dabartinė būklė Kongo nereikia vertinti per daug pesimiškai, iš Jungtinių Tautų nepaėjimo daryti perdėtas išvadas. Kongo Jungtinių Tautų Organizacija sušlubavo ne kaip idealios pasaulinės tvarkytojos pavyzdys, bet vien tik kaip organizacija, todėl tą reikala galima pataisyti.

Niekas neginčys, kad JTO, kaip pasaulinės vyriausybės branduolys, turėjo labai ribotas galimybes. Korėjoje buvo galima rasti sprendimą tik sutapimo dėka, nes normaliai JTO gali ką nors nuveikti, tik abiemis didesniems jėgos blokams ir didelei neutralistų daliai pritarus.

Tokia buvo pirmoji sąlyga Jungtinių Tautų akcijai Kongo, kuri buvo gana efektingai pradėta. Visoms Afro-Azijos valstybėms nusistačius Kongo nekurti šalčio karo arenos, atsisakė ir rusai bandymų padaryti jį savo satelitu.

Tuo metu tereikėjo, kad Jungtinių Tautų suorganizuotas karinis kontingentas užpildytų laikinę administracijos tuštumą ir apsaugotų baltuosius gyventojus, kurių gyvybėms tada grėsė pavojus. JT Komanda tai atliko labai puikiai.

Kad viskas vėliau pakrypo į blogąją pusę, nereikia to prisikirti vien Nasserio ir Nkrumos intrigoms. Kad Kongo atsirado naujas šalčio karo židiny, didele dalimi prie to prisidėjo JT Komandos nepajėgumas reikalus nukreipti teisinga linkme.

Vienas iš svarbiausių faktų yra, kad vieni belgai būtų pajėgę sulaukyti visuomeninės santvarkos irimą. Tai, iš vienos pusės, nėra jų pagyrimas. Jie nespėjo ar nenorėjo susepti kongiečius paruošti savivaldai, prieš pasitraukdami iš krašto. Bet jie ten buvo taip reikalingi, kad visi kiti argumentai turėjo atkristi. Jei plk. Mobutu su belgų pagalba išlaikė pakenčiamai veikiančią administraciją, arba jei prez. Tschombe, belgų specialistų pa-

kludė, kad nepriklausomybės procesas atsipalaidavusios Kongo Jėgos susirastų sau priklausančią vietą. JT misija įvedė šaltąjį karą ten, iš kur abu didieji "partneriai" buvo linkę savu noru atsitraukti.

Indas Dajalis, kuris ten veikia, kaip asmeninis Hammarskjöldo įgaliotinis, tebelaiko kalinamąjį Lumumbą ne vien tik legaliai išrinktu premjeru, bet ir mistiniu tautos vadu. Čia reikia pastebėti tris momentus: 1) prieš nepriklausomybę atgaunant praveisti rinkimai dabar neturi jokios reikšmės; 2) buvęs Belgų Kongas nesudaro jokios tautos; 3) šizofrenikas Lumumba, kuris buvo nuverstas ir pažemintas, šiandien tėra tik figūrėlė Afrikos Hitleriu besiruošiančio tapti demagogo Nkrumos žaidime. Dejalis taip pat neteisingai tikina, kad esąs Jungtinių Tautų reikalas išspręsti, kas turi valdyti Kongą. Kaip Indijos politikas, Dajalis galbūt turi pagrindo skelbti tokias pažiūras, bet abu jis jas turi primetinėti visam pasauliui.

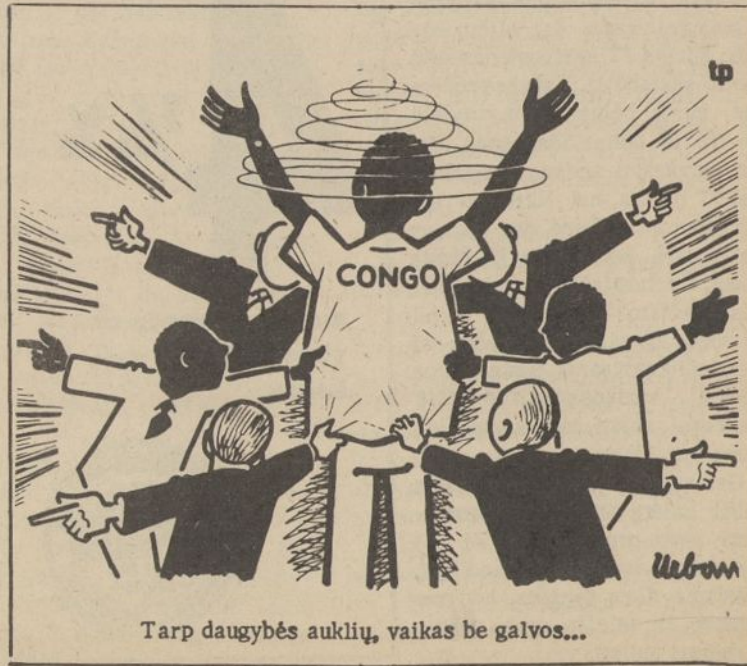
Jo gerai apmokami valdininkai yra surinkti iš visų kraštų, kurie istorijos eigoje nevaidino didesnės rolės. Bet jie dabar linkę įsivaizduoti, kad sudarą pasaulinę vyriausybę. Net keista, kad kongiečiai su kelių šimtų belgų pagalba kai kur pradeda paramos Lumubai. JT misija su-

Nukelta (2 psi.)

RAMINTA RUDAITYTĖ, 18 metų amžiaus, neseniai atvyko iš Lietuvos į Chicago, kur gyvena jos tėvelis Dr. Zigmantas Rudaitis, brolis ir sesuo.

E. Šulaičio nuotrauka

Tarp daugybės auklių, vaikas be galvos...

Žmogus, kuris išgelbėjo Londoną... (5)

Pavojingi nuotyčiai

Tik vieną kartą Michelis Hollardas sulaužė savo paties nusi-statytą taisyklę -- sieną pereiti tik dienos metu, -- ir tas su-laužymas jam vos neatnešė mir-ties.

Šį kartą Michelis grįžo iš Ber-no. Jis buvo pasivėlavęs, jam būtinai reikėjo skubėti į Pary-žį; jis nusprendė atsisakyti nak-vynės Nyone ir tamsoje pereiti sieną.

Buvo labai tamsi vasaros nak-tis. Michelis tebebuvo dar Švei-carijos teritorijoje, maždaug 800 metrų atstume nuo sienos, kai iš miško, visai netoli savęs, iš-girdo vokišką "Halt!" Jis su-stojė, kaip sustyręs, ir sulaukė kvapą.

Isakymas buvo pakartotas. Tuo pat metu Michelis išgirdo tylų šautuvo saugiklio nuleidimą.

Michelis nežinojo, kaip elgtis. Isakymas buvo šūkteltas vokiš-kai, o šioje Šveicarijos dalyje juk kalbama prancūziškai. Taigi, šveicarų pasienio sargybinių greičiausiai ten nebuvo.

Kas ten bebūtų -- dar neiš-kiau, kaip jį galėjo pastebėti to-kioje tamsoje? Jis pats nieko nematė ir ligi čia buvo atėjęs tik naktį šviečiančio kampaso pagalba.

GERA CIGAREČIŲ MARKE

Kol jis palaispniui susivokė, kad stovįs prieš tamsoje pakly-dusius vokiečių patrulius, jam staiga dingtelėjo, kodėl jį pa-matė: jis rūkė!

Per pasikalbėjimus Bernepap-rastai britas išsiimdavo naują "Players" pakutį, iš kurio jie drauge rūkydavo. Atsisveikindam paprastai pusiau išrūkytas pakutis būdavo atiduodamas Mi-cheliui, kuris, nors ir mažai rū-kė, jį pasiimdavo, kaip ir koki talismaną. Savo įprastinę tai-syklę -- cigarete užsidegti tik perėjus sieną -- šį kartą jis buvo visiškai užmiršęs.

Michelis tyliai keikė savo ne-

atsargumą. Cigaretės žarija aiškiai žibėjo naktį. Jis išsi-traukė iš švarko atlapo segtuką ir degantį cigaretės galą pasku-bomis prisegė prie medžio žmo-gaus galvos aukštyje. Paskui su-sirietęs spruko priešinga krypti-mi.

Po kelių sekundžių isakymas buvo dar kartą pakartotas ir netrukus nakties tamsą suaižė du šūviai. Greičiausiai vokiečiai šovė į tebežėruojantį cigaretės galą.

Laimė, kad tai buvo "Players", galvojo Michelis Hollardas, už dviejų valandų saugiai sėdėdamas Paryžiaus traukinyje. Taip ilgai ant šakos nebūtų degusi jokia "Gauloise", net prieškarinė "Gauloise".

Beveik metais vėliau, 1942 lap-kričio 8, Michelis Hollardas, ap-sirengęs įprastine uniforma, sė-dėjo III klasės vagonė. Bažaių tinklo virš galvos gulėjo bulvių maišas su svarbiomis žiniomis britų pasiuntinybei Berne.

Netrukus jam paaiškėjo, kad du iš jo trijų bendrakeleivių --stora moteris ir miestietiškaai atrodamas vidutinio amžiaus vyras --buvo defetistai. Nors jų pasi-kalbėjimas erzino Michelį, jis stengėsi valdytis ir tylėti. Bet, kai moteris pastebėjo, kad iš tikrųjų būtų visiškai vistikė, kas laimės karą -- tarp vokiečių ir anglų nesą jokio skirtumo, jis neiškentė:

--Tai netiesa! Tai skirtumas tarp vergijos ir laisvės. Ir pran-cūzas, kuris kitaip galvoja, yra arba idiotas arba išdavikas!

KETVIRTASIS VYRAS

Tą akimirką traukinyje įvažiavo į Besanconą. Perono pradžioje stovėjo vokiečių karinės polici-jos būdelė. Michelio vagonas buvo traukinio priešakyje, ir jiems pravažiavus pro būdelę, netikė-tai ketvirtasis keleivis, ligi tol tariamai miegojęs kėrtėje, iškišo galvą pro langą ir sušuko:

--Friedrich, atėik čia su ke-liais vyrais!

Michelis užtenkamai suprato vokiškai, kad suvoktų būklės pa-vojingumą. Traukiniui lėtinant greitį, jis atsistojo, norėdamas išeiti iš kupės. Bet ketvirtasis keleivis užbėgo už akių ir bandė uždaryti kupės duris. Michelis vos suspėjo tarpdurin įsprauti savo batą.

Prasidėjusiose grumtynėse Michelis gavo smūgį į antakį, bet jam pagaliau pasisekė išsi-veržti pro duris ir savo priešui smogti alkūne į pilvą taip, kad tas neteko kvapo.

Tai buvo jo laimė. Po kelių minučių vokiečių seklys jį būtų atidavęs vokiečių karinei poli-cijai su visais pavojingais do-kumentais bulvių maiše. Tai bū-tų reiškę Michelio galą. Bet jis spėjo, prieš policininkams at-vykstant išsokti ant bėgių ir dingti tarp vagonų.

Po aštuonių valandų Michelis paspaudė britų pasiuntinybės Berne durų skambutį. Kaip visa-da, jį priėmė majoras B., kuris šį kartą nuvedė jį ne į savo darbo kambarį, o šefo, britų karinio atache, kabinetą.

Pik. Cartwright, tipiškas ka-riškis civiliniuose drabužiuose, priėmė jį išskėstomis rankomis. Bet, vos tik jis pamatė kruviną ženklą virš Michelio akies, jo nuoširdumas iš karto dingo. Griežtu balsu pareikalavo pasi-aiškinti.

Baigęs Michelis gavo pirmąjį tarnybinių pamokslų. Ne slaptojo agento reikalas, aiškino pulki-ninkas, traukinyje leistas į kal-bas su nepažįstamaisiais, juo labiau išreikšti savo patriotinį nusistatymą. Jis elgėsis, kaip kvailys, ir jeigu reikals būtų baigėsis, liūdnei, tai ne dėl kieno nors kito kaltės...

Pamokslą Michelis išklausė tylėdamas. Jis gerai žinojo, kad pulkininkas kalbėjo tiesą.

DIDELĖ NAUJIENA

Po pamokslų brito veidas vėl staiga pragiedrėjo, kaip ankščiau buvo staiga apsiniaukęs.

--O dabar, -- pasakė jis šyp-sodamasis, -- turiu jums prane-šti didelę naujieną. Britų ir amerikiečių kariuomenės išsi-lapino ir jau spėjo įsivirtinti šiaurinėje Afrikoje.

Jis išėmė iš spintos bonką ir pripildė tris stikluokius gelsvu skysčiu. Trys vyrai susidaužė. Tai buvo pirmasis viskės stik-luokas, kurį Micheliui teko gerti nuo karo pradžios.

--O dabar prie darbo, -- pa-sakė pik. Cartwright, -- Aš pra-šiau poną B., kad jis tamstą atvestų pas mane, nes mums rei-klia tamstos pagalbos. Mes dar nenujaučiame, ką vokiečiai da-rys, tačiau laukiame gana dras-tiškos reakcijos. Jie tikrai siųs į Afriką pastiprinimus ir galbūt okupuos laisvąją Prancūzijos zo-ną. Galbūt jie įsiverš ir į Ispa-niją arba į Italiją. Kiekvien at-veju, jų dalinių judėjimas mums šį tą išduos, ir dabar tai svar-biausias tamstos uždavinys.

Tamsta ligšiol mums atgabenai naudingi informacijų, ir tikime, kad galėsi jų dar daug daugiau surinkti.

Paskutinis sakiny Micheliui Hollardui buvo kažkas negirdėto. Jis niekad ligšiol nebuvo pagir-tas ir niekada nebuvo gavęs aiš-kaus uždavinio. Jis staiga pajuto, kad po ilgo ir sunkaus bandymo pripažintas lygiu partneriu, iš kurio dar "daug daugiau" laukia-ma.

Pasirūžęs neapvilti savo darb-davių, jis dar pats tada nenu-jautė, kiek ir kokių lemiamų žinių netrukus galės jiems pa-tiekti.

Pasikalbėjimui pasibaigus, pik. Cartwright abiem rankom paėmė Michelio ranką.

--Neužmirškite, -- kalbėjo jis, --kad mes tamsta pasitikime. Bet, -- pridūrė šypsodamasis, --daugiau jokių incidentų trauki-niuose!

(Bus daugiau)

• Atpigintų knygų iki 90 nuoš. galima įsigyti iš Ga-bijos leidyklos, kuri knygų išpardavimą pratęsė iki va-sario 15 d. Sąrašai siunčiami parašius šiuo adresu: Gabija, 87-85, 95 St., Wood-haven 21, N. Y.

ŠIS TAS IŠ BALTŲJŲ RŪMŲ ISTORIJS (3)

PINIGŲ IR DOVANŲ PROBLEMAS

Nekalbant apie didžiulias vi-daus ir užsienių politikos prob-lemas, kiekvienam Baltųjų Rūmų šeimininkui daug rūpesčių suke-lia pinigai, dovanos, slaptoji tarnyba ir svečiai.

Iš paviršutiniškų amerikinės spaudos aprašymų galima susi-daryti įspūdį, kad prezidentai gyvena didelėje prabangoje. Ra-šoma apie specialius lėktuvus, apie 72 tarnus, kurių algos mo-namos iš valstybės iždo, apie privatinės jachtos ir liuksusinių automobilių parką...

Tai skamba labai gražiai, bet prezidentų asmeninės sąskaitos bankuose kalba ką kita. Nes iš ilgos prezidentų eilės tik dviem pasisekė šį tą sutauptyti.

Vienas buvo William Howard Taft, Theodoro Roosevelto įpė-dinis. Jis pasisakė savo įpėdiniui, kad jam pasisekė padėti bankan 100,000 dolerių. Dar taupesnis buvo Calvin Coolidge, kuris bu-vo garsus beveik šykštumu. Jam, pvz., nieko nereikšdavo detekty-vui priminti, kad tas jam likęs skolingas penkis centus, kai jie drauge ką nors pirke.

Prezidentų finansinė būklė dar pasunkėjo, kai paskutiniaisiais Hooverio prezidentavimo metais (1932), ūkinės krizės įtakoje, buvo nutarta apdėti mokesčiais prezi-dento algą. Jau 1944 metais val-stybė atimdavo beveik pusę pre-zidento asmeninės algos (repre-zentacijos sumos neapdamos mokesčiais) mokesčių pavidale.

Hooveris buvo multimilijonie-rus, kaip ir jo įpėdinis Franklin D. Rooseveltas. Bet Harry Tru-man, pvz., nebuvo turtingas, ir tik apskrities jo žmonos Bess dėka pirmaisiais prezidentavi-mo metais buvo įmanoma jiems suvesti galą su galu. Valstybės išdas apmoka algas tarnams, bet neduoda maisto. Trumanas turė-davo kas mėnesį apmokėti apie 2000 pietų iš savo kišenės, ir tik-rai jis neperdėjo, kartą Washing-tono spaudos klube pareikšda-mas, kad labai dažnai vakare valgąs valstybinių pietų liku-čius. Jo asmeniniams reika-lams kas savaitę likdavo po 50 dolerių, ir tikrai tai nedidelė suma galingiausiame pasaulyje vyru.

Hooverio, žymiausio respubli-konų partijos vyro ir didžiausio Trumano politinio priešo, gar-bei reikia pasakyti, kad jis, kai jau depresija buvo galutinai pašalinta, iškovoję prezidento al-gos pakėlimą nuo 75,000 dolerių iki 100,000 dolerių (dabar moka-ma 150,000 dol.) per metus. To pasėkoje Trumanas paskutiniai-siais dvejiems savo tarnybos metais jau neturėjo didelių fi-nansinių sunkumų.

Tuo tarpu prez. Eisenhoweris niekada neturėjo finansinių rū-pesčių, nes šalia prezidento al-gos jis, kaip armijos generolas, gavo iki gyvos galvos mokamą atlyginimą ir be to dar, kaip bu-vęs Columbia universiteto prezi-dentas, atitinkamą pensiją. Ir jo knyga "Crusade in Europe", kuri etlė metų buvo viena iš labiau-siaj perkamų knygų, atnešė jam šimtus tūkstančių dolerių.

Neturi finansinių rūpesčių ir prez. Kennedy, kuris yra kilęs iš vienos turtingiausių Ameri-koje šeimų.

Viena iš kebliausių problemų yra dovanos. Sena, kaip Ameri-kos prezidentų istorija, ir neiš-spresta, kaip Washingtono lai-liais. Ar prezidentas turi dovanas imti, ar atimesti?

Šioje srityje nėra jokio įstaty-mo, ir prezidentas turiteisę pri-imti visas dovanas. Nes, pvz., geros valios ūkininkas, iškilmin-gai pasiūlydamas naujos atmai-nos bulvių maišą, arba mokyk-linio amžiaus vaikas, kuris iš sutauptytų centų nepajėgė nupirkti brangaus dalyko, būtų labai nu-viltas ir įžeistas, jeigu jo do-vaną atmetų. Reikia, pvz., ne-užmiršti, kad JAV mokyklų vai-kai rinko centus, norėdami prez. Franklin D. Rooseveltui pastaty-dinti maudymosi baseiną Baltuo-siuose Rūmuose.

Washingtonas ėmė knygas ir javus, bet atsisakinėjo imti bran-gaus kristalo servizus.

Prezidentas John Quincy (1825 -1829) prisipažino: "Nevisada lengva rasti ribą tarp garbingos dovanos ir bandymo papirkti." Pilietinio karo didvyris, Lincol-no generolas ir prez. Grantas į-pėdinis, ėmė visa, kas buvo duo-dama. Jis priėmė vilą Philadel-phijsje, kaštavusią 50,000 dolo-rių, jis priiminėjo cigarus ir vyną. Jis galvojęs, kaip jo laikų istorikai teigia, kad Kalėdos tē-siasi ištisus metus. Piniginio-se reikaluose buvo toks naivus, kad vėliau tapo nesąžiningų spe-kuliantų auka ir mirė be cento.

Thomas Jefferson, trečiasis respublikos prezidentas, laikė-si labai griežtų principų: nesi-leido ką nors dovanojamas. Net sūnį, kurį jam buvo atsiuntę o-landai imigrantai, jis liepė pa-sverti ir pinigų, pagal tuo-metinės rinkos kainas, pasiūsti dovanų davėjams. Savo princi-pą jis buvo suformulavęs saki-niu: "Valdymo menas susideda iš meno būti sąžiningu."

Respublikonų partija savo rin-kminę kampaniją 1952 metais vedė šūkiu "Galas korupcijai!" --ir tuos rinkimus laimėjo. Rei-kalas sukosi apie keletą šaldytu-

vų, kuriuos viena interesanti grupė buvo padovanojusi Tru-manui ir jo patarėjams. Kelių įtakingų kolumnistų pagalba šal-dytuvų istorija buvo nepaprastai išpūsta, nors Trumanas galėjo įrodyti, kad jis apie tą dovaną sužinojo tik tada, kai ji jau buvo pastatyta ir prijungta.

Paskutiniuose rinkimuose do-vanų tema buvo neliesta. Nes ir Eisenhowerį, kuris prikdšo tą reikalą Trumanui, buvo ga-lima pakaltinti. Tiesa, jis pa-reiškė, kad niekada neėmęs do-vanos, kuri vėliau galėtų būti panaudota kurios nors grupės in-teresus. Adamso aferos proga jis pabrėžė, kad esama dovanų, kurios duodamos su išskaičia-vimais, ir dovanų, kuriomis iš-reiškiamas draugystė. Bet prak-tikoje šį skirtumą sunku išvesti.

Eisenhoweris ėmė arklius, veršius, kiaules, avis, vištas, net motorizuotą golfo vežimėlį. Draugai jam įrengė golfo ple-vele, kuri kaštavo 3,000 dolo-rių. Mamie Eisenhower priėmė bebrų kailius, iš kurių vėliau pasisūdinio kailinius. Čia išvar-dijant tas dovanas, nenorima pa-sakyti, kad Eisenhoweris blogai elgėsi. Tai tik rodo, kokia sunki yra dovanų problema.

(Bus daugiau)

* JAV kongreso atstovas Fran-cis E. Walter pareiškė, kad Jung-tinėse Valstybėse šiuo metu esą 25,000 užgrūdintų komunistų, siekiančių nuversti JAV valdžią ir gaunančių instrukcijas iš So-vietijos. Komunistų partija po Korėjos karo mažėjusi iki 1957 metų, kada Aukščiausias Teis-mas apskundė jų nuteisimą. Nuo to laiko komunistai vėl pradėjo plėsti savo veiklą.

* BELGIJOS vyriausybė pa-skeibė, kad ji esanti linkusi tar-tis su nepriklausoma pasiskelbu-sios Ruandos politiniais vadais, bet ji tebesanti atsakinga prieš Jungtines Tautas už visą Ruanda-Urundi teritoriją ir išlaikysianti savo autoritetą administraci-niuose reikaluose.

JT klaidos ...

(Atkelta iš 1 psl.)

išbristi iš chaoso, o didelės al-gas gaunantieji JT "ekspertai" dairoši, nežinodami ko grieb-tis. Neturėdami ko veikti, jie daug kalba, ir juo daugiau kalba, juo labiau patenka į "supernau-tralizmo" debesį.

Ir tuo atveju, jei Jungt. Tau-tų misija nesugebės realiau pa-žvelgti į tikrovę, Kongo perspek-tyvos tuo tarpu nėra tragiškos. Situacija, panašiai į "Ispanijos pilietinį karą", kaip nuolat kalba Hammarskjoldas, tuo tarpu nėra rimto pagrindo, o jeigu gene-rolui Mobutu būtų leista išplėsti savo galią ir į chaotišką Stanlėy-vilę, tas pavojus visai dingtų.

Rusija tuo tarpu Afrikon eina labai atsargiai, įkeldama koją tik į iš anksto gerai paruoš-tas pozicijas. O kas liečia nepri-klausomos Afrikos viešąją opi-niją, tai jos simpatijos vienai ar antrai pusei aiškiai suskilusios, ir slapta pavojai nekyla.

Ne pašaliečiams spręsti, ar Kongas turi išlikti suvienytas ar suskiltas. Net stiprios centrinės vyriausybės egzistavimas nėra nesuderinamas su federacija su Katanga: prezidentai Kasavubu ir Tschombė galėtų likti sąjungininkais.

Tiesa, Katangos ir Kasai pro-vincijose vyksta dar kilčių ko-vos, kurias JT kariuomenė veitui bando sustabdyti. Tai yra proble-ma, kurią belgai buvo nutylėję ir tik iš dalies išsprendę. Bet jai sutvarkyti nedaug tepagelbės nei JT misija, nei Nkrumso rei-kaufama "afrikinė vyr. koman-da", nors jos veiklą ir šimtą metų. Geriausiai tą klausimą pa-likti pačiam išsispresiti. O jei iš viso ką galėtų pagelbėti, tai kongiečių savivalda, nustatydama rėmus, kuriuose įvairūs kilčių interesai rastų labiau patenki-namą pusiausvyrą.

Geriausia, ką Hammarskjoldas dabar galėtų padaryti, tai suma-žinti savo organizaciją. Ji gal dar daug mėnesių būtų naudinga, teikdama tikrą pagalbą, bet nuo valdovo ir teisėjo sosto turėtų garbingai nulipti.

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąs-kaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

Mutual Federal Savings

and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

dovanos ★
taupytojams ★

SAUSIO IR VASARIO
MENESIAIS

PADEJUS \$500.00
AR DAUGIAU

KAS DU MEN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4%

mokame už
ilgalaites
taupmenas!

DARBO VALANDOS:

plrm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBASKAS, vadėjas

ST. ANTHONY SAVINGS

ND LOAN ASSOCIATION

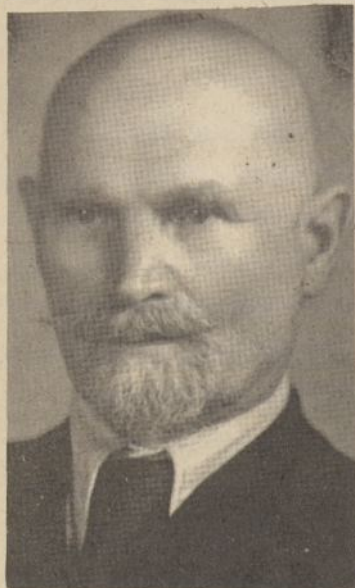
1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

A. A. ANTANAS KASAKAITIS

užgrūdintas kovotojas ir taurūs mokytojas

Lietuvių tauta neseniai neteko vieno seniausio ir nenuilstamų kovotojų už lietuviškumą, patyrusio pedagogo a. a. Antano Kasakaitio. Praeitų metų gruodžio 21 d., po ilgos ligos Chicagoje, vėlionis atsiskyrė su šiuo pasauliu sulaukęs 91 m. amžiaus.

A. a. Antanas Kasakaitis

Antanas Kasakaitis gimė 1870 m. birželio 13 d. Subačiškių kaime, Gudelių valsč., Mariampolės apskr. skaitlingoje ūkininko šeimoje. 1889 m. baigęs Veiverių Mokytojų Seminariją, kaip daugelis ano meto lietuvių mokytojų negalėdamas iš rusų caro valdžios gauti vietos Lietuvoje, turėjo keltis į Lomžos gub., Lenkijoje. Ten tuo laiku dirbo daug lietuvių mokytojų — J. ir A. Vokietaičiai, V. Palukaitis, A. Škėma, Sluoksnaitis, St. Kairiūkštis ir kiti.

Būdamas svetimoje žemėje palaikė ryšius su lietuvišiais mokytojais, svajodamas grįžti į savąjį kraštą. 1905 m. buvo vienas Lietuvių Mokytojų Sąjungos Vilniuje steigėjų.

1906 m. atsisadus daugiau laisvės Rusijoje ir caro valdžiai leidus lietuviams mokytojams dirbti Lietuvoje, A. Kasakaitis su šeima grįžta Lietuvon, kur skiriamas pradžios mokyklos mokytoju Survilijai. Kėdainių apskr., ant gražių Nevėžio krantų. Čia A. Kasakaitis, pilnas energijos ir idealizmo, be tiesioginio mokytojo darbo, pradeda lietuvių darbą su a. a. vysk. K. Paltaroku, tuometiniu Survilijaišio parap. vikaru. Platina lietuvių knygas bei spaudą, įsteigia blaivybės draugijos skyrių. 1913 m. už lietuvišką veiklą, kaip politiniai nepatikimas, rusų valdžios vėl iškeliama iš Lietuvos į Lenkiją ir apsigyvena Varšuvoje, kur skiriamas pradžios mokyklos vedėju. Čia A. Kasakaitis įsijungia į Varšuvos lietuvių kolonijos veiklą. Jis ilgus metus vadovauja Varšuvos lietuvių susiėlpimo draugijai, o kuriantis Nepriklausomai Lietuvai, pirmininkauja Lietuvos valstybininkų sąjungai.

Užmezgus diplomatinis santykius su Lenkija A. Kasakaitis Lietuvos vyriausybės skiriamas pirmuoju konsulariniu atstovu Varšuvoje, kurias pareigas eina iki 1920 m., kada želigovskis smurtu okupuoja Vilnių.

1923 m. išsipildė jo svajonė ir A. Kasakaitis su visa šeima grįžta Lietuvon, kur skiriamas švietimo Ministerijos vidurinių mokyklų inspektorium. Tas pareigas eina iki pasitraukimo į pensiją — 1936 m. Dirbdamas švietimo Ministerijoje 1926-1936 m. buvo knygų leidimo komisijos narys, 1929-32 m. lietuvių

kalbos rašybos komisijos narys ir 1925-30 m. redagavo šviet. Ministerijos leidžiamą žurnalą "Švietimo Darbas".

A. Kasakaitis reiškėsi visuomeninėje veikloje ir Lietuvoje. Jis buvo Draugijos Užsienio Lietuviams Remti Kauno skyr. pirmininku iki 1940 m. ir Kauno Jacht Klubo vicekomandierium. Taip pat priklausė Liet. Šaulių Sąjungai.

Už nuopelnus lietuvių tautai ir už ilgą pedagoginį darbą, Lietuvos vyriausybės 1928 m. buvo apdovanotas Gedimino ordino III laipsniu.

A. Kasakaitis reiškėsi ir spaudoje: 1905-1908 m. bendradarbiavo Vilniaus žiniose. Vėliau pedagoginiais, kalbos ir kitais klausimais, rašė švietimo Darbe, Lietuvoje, Lietuvos Aide, Tautos Mokykloje, Trimite, o atvykęs 1950 m. į Jungt. Amerikos Valstybes — Drauge ir Karyje. Išvertė į lietuvių kalbą H. Spencerio — Proto, doros bei kūno auklėjimas ir V. Smolensko — Lenkų tautos istoriją.

Buvo nuolatinis Dirvos skaitytojas.

Gyvendamas svetur išauklėjo savo šeimą lietuviškoje dvasioje ir savo vaikams davė galimybės baigti aukštąjį mokslą. Vyriausias sūnus Vytas — inžinierius, kaip Sibiro Lietuvių Bataliono karininkas 1919 m. buvo bolševikų nužudytas Altojaus kalnuose, Sibire. Kiti du sūnūs — Jurgis ir Kazys — teisininkai, o dvi dukterys — Marija ir Ona — dirbo Lietuvoje, kaip gimnazijos mokytojos. Visi gyvena dabar Chicagoje. Prieš porą metų a. a. A. Kasakaitis palaidojo savo žmoną Leokadiją.

Praėjusių metų gruodžio 24 d. A. Kasakaitis buvo palaidotas Chicagoje — Sv. Kazimiero kapinėse, palaidotas savo šeimos ir daugelio draugų. Koplyčio, atsisvei-

kindami su vėlioniu, jautrias kalbas pasakė — prof. M. Kriščiūnas — savo ir šviet. Ministerijos buvusių bendradarbių vardu, adv. Jonas Našlūnas — L. T. Akad. Sambūrio ir Neolithuanų vardu, bei J. Tamulis — Chicago lietuvių mokytojų vardu. (pr)

Naujai išrinktoji Lietuvių Bendruomenės Cicero apylinkės valdyba: kun. A. Jaučius, A. Juškevičius, K. Dočkus, M. Baukus, A. Zailskas, G. Ročkenė ir V. Zalatorius.

Ed. Šulaičio nuotrauka

ŽUVUSIEMS PAMINKLAS CHICAGOJ KAŠTAVO \$9,554.00

Idėja statyti paminklą žuvusiems dėl Lietuvos laisvės gimė gal net vieno visuomenės veikėjo galvoje, bet ši idėja būtų mirusi, jei nebūtų atsiradę jos vykdytojai.

Tėvai Jėzuitai, turėdami skylių, kreipėsi į L. V. S. Ramovės centro valdybą, pasiūlydami tokia idėja įkūnyti. Ramovės centro valdyba nutarė imtis iniciatyvos. Vienam iš savo pareigūnų pavedė sudaryti Laisvės muziejus ir žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklo statymo komitetą, kviečiant dalyvauti, be Chicago ramovės skyriaus atstovų, dar ir Karių Savanorių — Kurėjų, Lietuvos Šaulių Sąjungos ir Kun. Birutės Karių Moterų Šeimų Draugijos atstovus. Visų šia paminklo statymo komiteto atstovai gyvai šiam reikalui pritarė ir bendras visų keturių karinių organizacijų komitetas buvo sudarytas.

Visuomenė šio komiteto atsišaukimą atsiliepė visu smirdumu. Buvo ir stambesnių aukotojų: J. ir O. Gradinskai — 200 dol., Dr. L. Kriaučiūnas — 100 dol., Dr. Pr. Jaras — 100 dol., J. Lieponis — 100 dol., M. R. S. — 101 dol., ir J. Gribauskas — 100 dol. Aukų rinkime pasižymėjo šauklys Šiaučūnas, surinkęs 200 dol., ir ramovėnas M. Maksvytis, surinkęs 100 dolerių.

Komitetas turėjo daug posėdžių, kartais drauge su L. V. S. Ramovės centro valdyba, dažnai dalyvaudant pakviestiems įvairių sričių žinovams. Tačiau pagrindinis paminklo statymo darbas, buvo vykdomas L. V. S. Ramovės, Karių Savanorių — Kurėjų, Šaulių Sąjungos ir Kun. Birutės Draugijos atstovų. Paminklo projektas atsirado ne iš karto. Teko atsižvelgti į vietos sąlygas ir į lėšas.

Žuvusių paminklas nėra ramovėnų, ar keno kito nuosavybė. Jis priklauso visai mūsų tautai. Esamos sąlygoje, jis yra visos mūsų lietuviškos visuomenės nuosavybė. Tuo būdu paminklo statymo komitetas pasilikdamas ir toliau veikti mūsų visuomenės tarnyboje, su visišku pasitikėjimu kreipiasi į garbingąją lietuvių visuomenę ir lietuviškas organizacijas, prašydamas paremti visus komiteto darbus siekiant padengti skolą ir paminklo atkūrimą tinkamai sutvarkyti. Tvirtai tikima, kad visuomenė, kaip paminklo savininkė, savo turto tinkamai rūpinsis ir jį reikiamai glofės.

Paminklo statybai gauta pajamų per: Lietuvių Veteranų Sąją Ramovė — 3,952 dol. 29 ct., Lietuvos Laisvės Kovų Savano-

Kuzinas (lipo į taksį, tuoj pat atpažino tylųjį šoferį, kuris akimirka žiūrėjo į jį, paskui nusišnyptė nosį ir nuvažiavo, nieko neklausdamas, išvažiavo iš Budapesto ir pasuko į Szolnoką. Ir Kuzinas nesistebėjo, kad šoferis Teiso tiltą pervažiavo ties Szolnoku ir atgabeno vidur nakties į Debrečoną plačią gatvę, ei-

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (41)

Slogių sapnų naktys

nančia nuo geležinkelio stoties į universiteto klinika. Ties "Arany Bika" šoferis sulėtino tempą ir pasuko link lokalo įėjimo. Jis sustabdė automobilį, bet motoro negesino. Kuzinas išlipo. Viskas buvo taip paprasta. Kelneris bare nieko nenujautė, ir svečiai nieko nežinojo. Kuzinas kišenėje atpalaidavo revolvierio saugiklį ir pagalvojo: "Kaip žmonės nieko nenujaučia. Kelneris sumirkėjojo savo mažomis, liguistomis akimis. Kuzinas paklausė jį, ar jis atsimeinęs Asbothą. Ne? Negali būti, jis turįs pažinoti rašytoją Asbothą: aukšta plati kaktas; lygūs, tamsūs plaukai; akiniai be rėmų. Ne? Netiesa, jis tikrai pažįstas; jis jau seniai čia dirbęs, ir viena mergina kas dvi savaites čia susitikdavo Asbothą. Merginos kelneris taip pat nenorėjo atsiminti. Ne? Dabar jau darasi truputį komiška, kad jis nepažįstas merginos, taip dažnai aprašinėto asmens su lietaus apsiaustu, juodu megstiniu ir pilku sijonu. Tokia mergina, kaip Ilona Farkasch, greit neužmirštama. Ir po to dar vaizduoti visišką neišmanėlį. Nenujaučiantį, kas Asbothą mirtin įstūmė; nenujaučiantį, kas Iloną Farkasch įskundė; nenujaučiantį apie rašomąją mašinėlę, kurios raidės nelygiai mušė; nenujaučiantį telefono numerio 3445. Kelneris primėrkė akis. Klaida, klaida! Nesamone, nesamone? Liguistose akyse staiga sužibo beviltiška baimė. Kuzinas šovė tris kartus iš eilės, spruko iš baro ir įšoko į taksį.

--Ar jis negyvas? -- paklausė šoferis.

--Žinoma, jis negyvas, -- atsakė Kuzinas.

--Ar tas kiaušė tikrai negyvas?

--Po velnių, važiuok greičiau!

--Aš geriau nueisiu pasižiūrėti, -- pasakė šoferis, -- ar tas kiaušė tikrai negyvas. Jis žinote iš paskutinio atsitikimo: toki stipenos yra gajūs. Štai, matote!

"Arany Bikos" tarpdury stovėjo kelneris šalia dviejų AVO kareivių. Jis mirkčiojo liguistomis akimis ir rodė automobilį. Kai jie Kuziną norėjo areštuoti, jis pabudo.

Ketvirtą naktį iš eilės Kuzinas pabudo po to paties sapno. Tai buvo nepakeliamas. Kuzinas atsikėlė ir išgėrė degtinės. Laikrodis rodė antrą valandą. Kuzinas nebegalėjo užmigti. Jis vaikščiojo po kambarį ir kalbėjo pats su savimi.

Tu tikrai turi tai padaryti; tu turi kelnerį nugalaboti, kol dar nevēlu. Ilona tebeserga. Ji su aukšta temperatūra guli kalėjimo ligonių celėje. Kaip žmogus nesusergs? Išties dienas rūsyje laukti nužudymo dienos; ištiesiomis savaitėmis girdėti tą patį: prisipažink viską, gališkis, tai išgelbės tave. Kiek daug jau prisipažino tai, ko jie niekada nėra padarę! Kiek daug paprasčiausiai pamišo! O paskui tariamas mirties bausmės vykdymas! Ilona neprisipažino nieko. Netrukus jos bylą administracija tikrins iš naujo. Tothas pasikvies kelnerį. Akistata! Jei jis jos neatpažins, tai nebus nė formalus pagrindas laikyti ją arešte. Daugiau liudininkų nėra. Jos pareiškimai be prieštaravimų. Gundymai, skausmas ir baimė Iloną susargdino, bet neištraukė iš jos prisipažinimo. Ar visa tai turėtų būti velnių tik dëlto, kad kelneris ją atpažintų? Kad yra tokių kiaušų, kaip tas kelneris, kuris duos Tothui progos tardymus iš naujo pradėti. O kelneris ją atpažins. Jis ją išsimty išskirs. Aš Iloną iš tūkstančių išskirčiau. Ar ji iš naujo turi patekti į tą maloną? Kas galės išlaikyti du, tris kartus? Ateis palūžimas. Kada? Tai struktūros ir laiko klausimas. Aš turiu nužudyti kelnerį. Jei aš nenužudysiu, tai aš būsiu kiaušė.

Mintis, kad jis gali likti kiaušė, jam buvo nepakeliamas. Kuzinas gėrė degtinę.

"Tu žingsni nuo gėrimo," pasakė jis sau, užtrenkdamas knygų spintelės duris, už kurių stovėjo bonkos. Vieną akimirka jis žiūrėjo pro kitas stiklines duris, paskui nusiuko nuo Engelso, Markso, Lenino ir Stalino tomų ir nuėjo į miegamąjį. Romanas, kurį jam Erszbeta bėgo davusi, gulėjo juk drabužių spintoje, tarp skalbinių. Tai buvo hektografiuotas Orwellio "1984" egzempliorius, labai sudėvėtas nuo nuolatinių slapty kelionių iš rankų į rankas. Jis skaitė ištisą valandą, paskui totalitarinės valstybės ateities vizija jam pasidarė neapkeliamas. Kuzinas gėrė degtinę.

Lauke suburgė, kalnan lipdamas, automobilis. Tothas grįžo namo iš centrinio kalėjimo. AVO kapitonas įsikėlė su žmona į Boronkajų butą, kai Kuzinas jau buvo perėmęs administracinę darbą. Sode pasidarė šviesu. Tothas liepdavo uždegti lempas. Jis nemėgo eiti pro rododendrus tamsoje, net juos apšvietus. Jis skubėjo pro krūmus. Kuzinas girdėjo žingsnius. Mintis, kad Tothas jau galėjo būti pareikalavęs kelnerį iššaukti į Budapeštą, jam buvo nepakeliamas. Visada, kai Kuzinas ko nepajėgdavo pakelti, jis gerdavo degtinę. Paskutiniuoju metu jis išgėrė daug degtinės. Ilona vasarinėje suknelėje ir gundoma -- degtinė; Ilona prieš AVO leitenantą Herszeny -- degtinė; Ilona mirties celėje -- degtinė; Ilonai tariamai vykdoma mirties bausmė -- degtinė. Kuzinas gėrė degtinę, kaip vandenį. Jis susivertė jau ketvirtą stiklinę. Pagaliau jis galėjo užmigti, iš pradžių giliai ir stipriai, paskui jį apniko antrasis sapnas.

Grandinių tiltu per Dunojų eina tūkstantis merginų. Vieną jis pažįsta. Mergina yra graži, ir jis apkabina ją. Mergina kalba:

"Aš nesu ta, kurią tu nori būti. "Ilona," sako jis, "aš negaliu tavęs užmiršti."

"Is ko pažįsti Iloną?"

"Is tavo balso."

Mergina nusišypso ir klausia:

"Dar is ko?"

"Is tavo plaukų."

"Ir dar?"

"Is tavo kaklo."

"Ir dar?"

"Is tavo akių, tavo burnos."

"Ir dar?"

"Is tavo figūros."

"Ir dar?"

"Is nudeginimo žymės."

Mergina klausia:

"Kada tą žymę matei?"

"Niekad, bet ji yra tarp tavo krūtų."

"Is kur tai žinai?"

"Is Totho."

"Ką dar žinai?"

"Viską."

Mergina klausia:

"Ar tu myli Iloną?"

"Aš myliu tave."

Tada sako mergina:

"Tai nuvesiu tave pas ją."

Mergina nuveda jį į ligonių celę centriname kalėjime. Atmatų kibiras, taburetė, geležinė lova stovi ten. Mergina sako:

"Atversk atklodę ir pamatysi Iloną."

"Aš matau tave," sako jis ir nusijuokia.

Drabužiai nukrinta nuo merginos.

"Kur ta žymė?"

Mergina turi Ilonos balsą, turi plaukus, akis, burną ir kaklą, kaip Ilona. Ji turi jos figūrą, bet nudeginimo žymės -- ne. Tai ne jo Ilona. Tada jis atverčia atklodę ir mato kitą Iloną. Plaukai tebeturi spalvą, bet neturi blizgėjimo; akys įdubusios; burna išdžiūvusi; kaklas plonas; sulysusio vaiko figūra; tačiau jis matų nudeginimo žymę tarp suvystusių krūtų, ir jis pasilenkia prie savo Ilonos ir bučiuoja ją.

"Tu ją tikrai myli."

Jis atsiskuka. Merginos jau nebėra celėje.

"Aš esu čia," sako Ilona iš lovos, ir ji panaši į dingusiąją; tačiau nudeginimo žymė tarp krūtų liko. Jis apkabina ją, jaučia, kaip Ilona glaudžiasi prie jo, jaučia, kad jis nuo jos žlunga, nyksta, lieka tik mintis, kuri pavargsta ir užmiega.

Kuzinas pabudo vėlią priešpie- tų, pašoko, bet greit atsiminė, kad buvo sekmadienis ir nereikėjo eiti į tarnybą.

(Bus daugiau)

Grazi dovana visiems
Naujų metų
proga

Plokštelės tik neseniai
pagamintos

LITHUANIAN - AMERICAN
Long Play Hi-Fi Records

Sol. LIONE JUODYTE-Matthews yra įdainavusi naują lietuviškų dainų plokštelę —

"MANO

LIETUVOS

PRISIMINIMAI"

(My Lithuanian Memories)

Kaina \$4.98

Antrąją mažą (angliskai) —

"Christmas Carols"

Shepherd Boy and

Sleeping Child.

Kaina 98c.

Išleistas Mill Marlboro Co.

Platintojams užsakius didesnius kiekinis -- duodama nuolaida.

UŽSAKYMUS SIUSTI:

ALEX MATHEWS

256 Union Avenue,

Brooklyn 11, N. Y.

arba

gaunama visose

radijo stotyse

VISAIS

APDRAUDOS

REIKALAIS,

kaip automašinių, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA

MOZURAITIS-BENNETT

HI 2-4450

642 Meadow Lane Dr.

Cleveland 24

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Rusiškas pavergėjo balsas iš "Tėvynės Balso"

Maskvos komunistams pagrobęs mūsų kraštą, visą laiką niežti nagai pasigrobti ir tuos lietuvius, kurie pasitraukę į laisvas valstybes. Mat, jie gerai supranta, kad laisvi būdami, gali ne tik tiesą liudyti apie komunizmo kolonialinę vergiją, bet ir išlaisvinimo kovą vesti. Tat reikia į juos savo nagus kreipti, atgal vilioti, ar kaip kitaip į jų tarpą įsiveržus, jų pastangas ardyti.

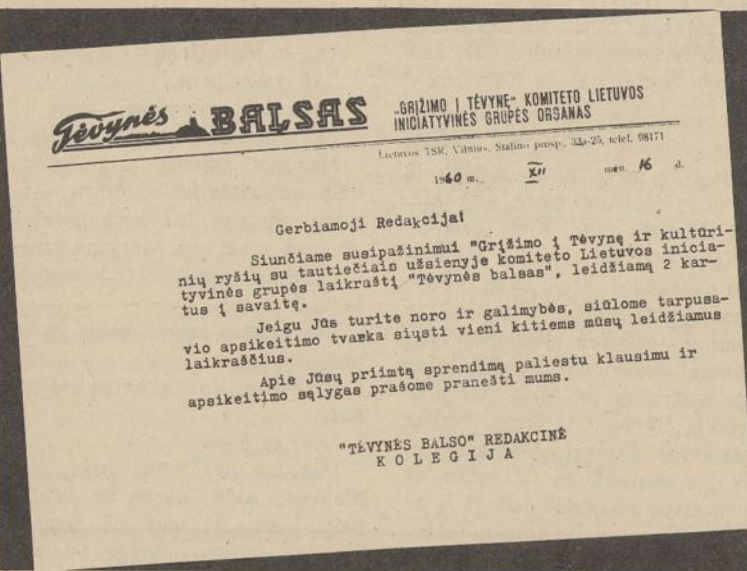
Pradžioje, kol pasitraukusieji nuo komunistinio persekiojimo dar gyveno stovyklinį gyvenimą Vokietijoje ar gretimose kraštuose, jie, maskuodamiesi UNRRA, IRO ir kitų panašių organizacijų tarnautojais, norėjo apie stovyklinį gyvenimą viską sužinoti. Ypač rūpėjo sudaryti pasitraukusiųjų sąrašus, tarpusavy sukiršinti ir atgal grįžti suaugti.

Vėliau, kada pasitraukusieji išsiskėlė pastovesniam gyvenimui į kitus kraštus, kada agentams pasidarė daug sunkiau juos asmeniškai pasiekti, tais pačiais tikslais pradėjo leisti "Tėvynės Balsą", ruso gen. Michailovo vadovaujamą, komunistiniai įkyrų ir akiplėšiškais melais atstumiantį, bet į tėvynę sugrįžti raginantį. Tas rusiškas "Tėvynės Balsas" tada pradėjo eiti keliomis kalbomis, kad tik daugiau lietuvių, latvių, estų, ukrainiečių ir pačių rusų, iš savo kraštų pasitraukusiųjų, pasiektų.

Ir šiuo atveju rezultaty nebuvo. Visi per daug aiškiai matė, kad kartuvų statytojai joms jau ir iš svetur laukia klijentų... Ypač skaudų smūgį toms michailovinėms užmačioms tada sudavė rašytojas Ignas Šeinius iš Švedijos, net keliomis kalbomis atspausdinęs atsakymą, kad pirmiausia tegul gen. Michailovas kviečia lietuvius ir kitų tautų pavergtuosius grįžti iš Sibiro. Ir jie tikrai grįš. Tada tegul patys išeina iš pavergtų kraštų, ir mes be jokio raginimo patys grįšime.

Atrodė, kad tas rusiškas "Tėvynės Balsas" nieko nelaimėjęs taip ir numirs. Bet komunistai nebūtų komunistais, kad vėl kitaip apsisvertę, tų pačių tikslų nebandytų. Štai tas pats "Tėvynės Balsas" ir dabar tebeina. Tik jau jo tikslas neva pakeisti. Esą, dabar, kad jau negrįžot atgal, tai gyvenkit ir svetur, bet tik kultūrinius ryšius su tėvyne palaikykite. Palaikykite tuos ryšius su komunistinėmis įstaigomis ir Maskvos pastatytais jų patikėtiniais. Pradžioje palaikykite labai jau nekaltais reikalais, kol tik mums paduosit vieną pirštą. O jau to piršto pasigavę mes sugebėsime ne tik visą ranką, bet ir jus pačius įsitraukti.

Reikia pripažinti, kad čia susigundančių atsiranda. Anot St. Žymanto "atsiranda visokių jonelių durnelių. Vieni iš didelio gudravojimo, kiti iš naivumo, o treči dėl nesusitupėjimo ir nuolatinio slidinėjimo ant politinio ledo. Ir šiuo atveju rusiškam balsui iš "Tėvynės Balso" bus daugiau darbo, nes meškerė parinkta geresnė, sliekas riebesnis ir labiau viliojantis.

Tas rusiškas balsas neužmiršta ir mūsų — lietuviškų laikraščių. Nuolat tai šį tai atsiunčia. Net ir laikraščiais pasikeisti siūlo. Tokį vieną iš kvietimų čia ir atspaudžiame, kad skaitytojai geriau matytų tas komunistines pastangas. Atkreipkit dėmesį į rašto antgalvę. Ten pasakyta, kad tas rusiškas "Tėvynės Balsas" yra grįžimo į tėvynę komiteto organas. Pačiam rašte jau sako, kad yra grįžimo į tėvynę ir kultūrinių ryšių su tautiečiais užsienyje palaikyti laikraštis. O po rašto parašo tai ir nėra jokio. Rusui pasirašyti neišeina, o jei ten dirba koks dar visiškai sąžinės nepardavęs lietuvis, tai jam tikrai sarmata po juo pasirašyti...

B. G.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: Main 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Turėdami reikalų prašom į mane kreiptis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

ŪKINIS OKUPOOTOS LIETUVOS SMAUGIMAS (4)

VISIŠKAI APLEISTA BUTŲ STATYBA

Lietuva pastatų ir butų atžvilgiu smarkiai nukentėjo antrojo pasaulinio karo metu. Tad reikėtų manyti, kad valdžia į tą nelaimę bus atžvelgusi ir skirusi daugiau kreditų butų statybai. Pagaliau, juk be viso kito, Lietuva dideles sumas kasmet atiduoda Maskvai net grynais. (Manytume, kad LTSR Ministrų Tarybos įgaliojimas Maskvoje drg. Gabdankas, gyvenęs Nepriklausomos Lietuvos pasiuntinybės rūmuose, apie tai veda kokią nors statiką...)

Nepasakysim, kad nepastatyta naujų namų Lietuvoje. Taip, statyta, ir šimtai statytojų, "spekuliantais" apšauktų, sėdi kalėjimuose. Bet, ar valdžia statėtuos mažyčius namukus priemiesčiuose? O gal bent kreditais prisidėjo?

Leidiny "Narodn. Chozaistvo SSSR v 1958 g." 637 -639 psl. duoda visai aiškius davinius apie pokario metais atstatytą bei naujai pastatytą gyvenamąjį plotą -- valdžios kaštais ir kreditais remiant privačių iniciatyvą. Sudėti "apibutinto" ploto skaitmenys. Procentais nurodyta privatinės iniciatyvos dalis. Pagaliau nurodyta, kiek per 13 metų nuo gyventojų galvos prideta naujo arba atremontuoto senų butų ploto.

Lietuva ir čia antroje vietoje iš galo. Ji per pusę ir daugiau atsilieka nuo bendrasąjunginio ir RSFSR lygio. Ką reiškia atsilieka? Neatsilieka, bet Lietuvoje, karo nelaimės žiauriai nusiaubtame krašte, Maskva neleido daugiau statyti ar atremontuoti gyvenamojo ploto!

Tokia reikalių tragiška būklė ilgainiui negali neatsiliepti į krašto civilizacinį lygį. Tie skaičiai atskleidžia skandalingą Lietuvos diskriminaciją, kurios nepateisina nei komunizmas, nei socializmas. Tai yra sąmoningo krašto smukdymo įrodymas. Gal kas abejoja tais skaičiais, o gal paskaitys nedraugiškai nusiteikusių "antikomunistų", "mizaristų" variant -- "dypuku", prasišaukiamais?

Tuo atveju ir pats drg. E. Ozarskis turėtų būti "antikomunistas", nes štai ką jis pareiškė Aukšč. Tarybos sesijai Maskvoje 1960 m. gruodžio mėn. pabaigoje (TIESA, 1960, XII, 24 d.):

"LTSR miestų ir darbininkų gyvenviečių gyvenamasis fondas (butai) per karą smarkiai nukentėjo. Iš viso respublikoje buvo sugriauta apie du milij. kv. m. gyvenamojo ploto, arba maždaug 39% viso ikikarinio butų fondo" kuris "buvo atkurtas tik 1958 metais (!)"

Reiškia, šioje srityje karo nuostolius "atkurti" reikėjo daugiau kaip 13 metų. Drg. Ozarskiui nėra kaip paaiškinti tokį apsilėdimą -- jis nurodo, kad įvyko "plano klaida":

"Tačiau (iki 1958 m.) miestų gyventojų skaičius, palyginti su 1940 m., padidėjo maždaug 30% -- dėl to žymiai mažiau miestų gyventojų buvo galima aprūpinti gyvenamuoju plotu..."

Tai tikrai liūdnas balansas, atsiminus, kad jau 1940 m. butų padėtis Lietuvoje nebuvo pavydėtina. O kalbant dėl tos "klaidos", reikia neužmiršti, kad "ruošdamas savo apskaičiavimus TSRS Valst. Plano Komitetas vadovavosi tuo, kad tik septynmečio pabaigoje (t.y. 1965 m.) respublikos miestuose gyventojų skaičius bus 1,050,000 žmonių, kai tuo tarpu šis skaičius pasiektas jau 1959 m. sausio mėn. 15 d. -- tai rodo gyventojų surašymo rezultatai."

Tegu būna plano klaida, bet Maskvinio plano, tačiau kaip išaiškinti faktą, kad nei 61 metams klaida neištaisoma?! Ir tikrai taip, nes drg. Ozarskis susirūpinęs teigia, kad nepaisant smulkių pataisų, "1965 m. bus pasiektas tik 1960 m. lygis (!). Optimistų būdamas drg. Ozarskis mano, kad "aprūpinimo butais lygis bus maždaug 15% mažesnis, negu vidutiniškai Tarybų Sąjungoje" -- greičiausia įskaitant ir palapinėse gyvenančius klajoklius, drg. Ozarskis "mano", kad "reikia žymiai padidinti kapitalinius įdėjimus į gyv. namų statybą"

1961 m. I, 5 d. panašiu klausimu prabilo "Pravdoje" drg. Sniečkus. Esą, dabar jau pribren-

do laikas visai panaikinti vienkiemius, ūkininkus perkelti į "kolūkinės gyvenvietes". Įdomu, iš ko jas statyti, kad Maskva neskiria lėšų statybos pramonei vystyti!

Savom priemonėm? Kokiom? Ar iš molio kurio esą "Lietuvoje netruksta"? Medienos taip pat neužteks. Lietuva padarinę miško medžiagą importuoja iš Karelijos...

Atsakymas į šiuos, trūkstantų investicijų klausimus, atrodo aiškus -- stambesnių objektų ir

planų tvirtinimas priklauso nuo Maskvos. Nuo jos priklauso ir pinigų paskyrimas. Kadangi visi tie reikalai greičiausia kelių paties krašto ir jo darbo žmonių gyvenamąjį lygį ir tik netiesioginiai didintų jų "produktyvumą", tai tie klausimai Maskvai kaip ir nerūpi. Kapitalinių idėjų reikia metropolijai -- Rusijai. Lietuvoje investicijomis reikia remti tik tas ūkio šakas, kurios duoda naudos centrui -- Maskvai. Taip, kaip sakoma, reikalauja rusiškas "komunizmas".

AUSTRALIJOS LIETUVIAI

Australijoje neseniai įvyko tenykštės lietuvių bendruomenės atstovų suvažiavimas. Jame buvo aptarti Australijos lietuvių reikalai.

Iš suvažiavimo padarytų pranešimų, kurių dalis atspausdinta Australijos lietuvių laikraštyje "Mūsų Pastogė", matyti:

Šiuo metu Australijoje yra tik per 8,000 lietuvių. Mūsų įprastinis 10,000 lietuvių skaičius Australijoje esąs netikslus, nes jame esą įjungiami ir kiti tautybių Lietuvos piliečių skaičiai, būtent -- žydų ir kt. Be to, šiuo metu jau daug esą išvykę į Jungt. Amerikos Valstybes ir kitur.

Jo patiekti daviniai paskirsto Australijos lietuvių skaičių šitaip: Sydnejuje ir priemiesčiuose (50 km. radiusu) 2,500 lietuvių, Melburne -- 1,500, Adelaidėje -- 1,200 Geelonge -- 400, Canberrroje -- 300, Brisbanėje -- 300, Pertho ir V. Australijoje -- 400, kitose apylinkėse mažesni skaičiai.

Dabar AL Bendruomenę sudarantys 14 apylinkių ir 2 senjūnijos.

Mažosios ALB-nės apylinkės esančios pavyzdžings santykiu jant su Krašto Valdyba: geriau atsiskaitančios Lietuvio Mokestį ir esančios jautresnės šalpos reikalams, daugiau prenumeruojančios bendruomeninę spaudą, tačiau be tautinių švenčių minėjimo ir vieno kito pobūvio, platesnės veiklos jos negalintios išvystyti. Mažosiose apylinkėse

ypač esą tragiška su lituanistiniu jauniosios kartos žvietimu, todėl esą būtų visai tikslinga, kad mažesniųjų apylinkių tautiečiai koncentruotųsi į daugiau lietuvių centrus.

Savo pranešime Krašto Valdybos pirmininkas pateikė suvažiavimui kairiųjų statistinius davinius apie lietuviškąją veiklą. Melburno abiejose savaitgalinėse mokyklose ir lituanistiniuose kursuose esą apie 160 mokinių, Geelonge -- 46 mokiniai, Banks-towne -- 50, Sydnejaus centre -- 20, Brisbanėje -- 10, Canberrroje -- 10 ir Adelaidėje -- 55.

Šiuo metu lietuvių studentų Australijoje esą apie 130, o baigusiųjų Australijos universitetus -- 52.

Lietuvių choruose dalyvauja apie 150 tautiečių, teatrai veikia Adelaidėje ir Sydnejuje, tautinių šokių grupės Adelaidėje ir Banks-towne, lietuviškosios bibliotekos esančios įsteigtos Adelaidėje, Melburne ir Sydnejuje, Australijos Sporto Klubuose dalyvauja apie 350 jaunuolių ir Liet. Skautų Sąjunga sujungusi savo grupose apie 320 lietuviukų.

Bendruomeninius Liet. Namus turinčios Adelaidės, Geelongo, Bankstowno, Melburno ir Sydnejaus apylinkės, kurių bendra vertė siekia per 50,000 svarų, ne-skaitant Adelaidės ir Melburno Caritas vardu įsigytųjų parapijinių patalpų.

DIRVA SKELBIA 1961 METŲ

JAUNŲJŲ TALENTŲ VARŽYBAS

Jaunesniesiems pianistams — ligi 17 metų amžiaus.

Vyresniesiems pianistams — ligi 28 metų amžiaus.

Dainininkams — ligi 28 metų amžiaus.

Varžybos įvyks balandžio 29 d., Clevelande. Į varžybas turi būti užsiregistruota iki 1961 m. kovo 31 d. Užsiregistruojant reikia atsiųsti atvirutės dydžio savo nuotrauką, pranešti kur mokosi ir kiek turi metų. Visų trijų grupių dalyviams skiriamos pirmosios ir antrosios premijos. Pirmoji premija \$200.00, antroji — \$100.00. Jei kurioje grupėje užsiregistruoja tik du dalyviai, skiriama tik viena premija.

Jaunesniesiems pianistams varžybose privaloma ši programa: 1. Viena dviejų balsų Bacho Invencija pasirinktinai, 2. Haydn, Mozart arba Beethoven Sonatos viena dalis ir 3. Trumpesnės Chopin, Shumann arba Schubert veikalas. Bendras skambinimo laikas neilgesnis kaip 12 minučių.

Vyresniesiems pianistams privaloma programa: 1. Bacho preliūdas ir fuga pasirinktinai iš Bach Well Tempereid Clavichord 1 dalies, 2. Beethoven, Mozart arba Schubert sonatos viena dalis pasirinktinai, 3. Chopin, Brahms, Debussy arba Ravel vienas dalykas ir 4. Vienas lietuvių kompozitorių kūriny. Bendras skambinimo laikas neilgesnis, kaip 20 minučių.

Užsiregistravus didesniai pianistų skaičiui konkurso komisija turi teisę įvykdyti prieškonkursines varžybas. Dainininkams privaloma varžybų programa: paruošiami dainavimui trys kūriniai. Vienas iš jų turi būti lietuvių kompozitorių kūriny. Du kūriniai turi būti dainuojami lietuvių kalba.

Visiems konkurso dalyviams, atvykusiems į varžybas, rengėjai parūpina nakvynės ir pragyvenimą lietuvių šeimose.

V. B.

MALONIAI SKAITAU NEW YORK TIMES

Nustumus į šalį K. S. Karpius pranašystes, ką Kennedy administracija darys su Kuba (nedaug kas ir liko daryti -- Eisenhowerio administracija pakankamai bėdų paliko), mane smagiausiai nutiekė to laiško redakcijai pradžia, kur rašoma:

"New York Times dienraštis, kuriuo remiasi veik visi lietuviai laikraštininkai, ypač naujai atvykusieji, daug pasitarnavo Castro revoliucijai laimėti."

Jei tikrai jie visi remtųsi tuo dienraščiu įskaitytinai ir K. S. Karpių, mano kuklia nuomone, mūsų lietuvių spauda, jos lygis ir tų vadinamų laikraštininkų išvedžiojimai bei supratimas apie Amerikos ir pasaulio užsienio politikos problemas būtų žymiai tikslesnis ir platesnis, nes lygiai, kaip mes mokame atskirti geresnį rūbą, geresnį automobilį, ar pasirinkti aukštesnio mokslo lygio universitetą, taip lygiai ir su spauda -- yra laikraščiai, ne vien tik N. Y. Times, kurie čia Amerikoje ar Europoje visų pripažįstami, kaip įtakingi, gerai informuoti ir aukšto lygio.

Beje, K. S. Karpius statistika ir įtaigojimai, kad štai, va, kuo jūs remiatės ir ką skaitote -- jis yra beveik Chruščiovo ruporas, mano manymu, reikėtų prisiklaityti prie eilinių neapgalvotų pareiškimų, nes aš asmeniškai ir po tų visų gąsdinimų, visvien maloniau skaitau kad ir tokį N. Y. Times, negu kokį nežinomos kilmės propagandinį leidinį "Common Sense", kurio daviniais, sprendžiant iš kai kurių ankstyvesnių rašinių, K. S. Karpius, atrodo, mėgsta remtis.

H. Žemelis, Rochester

KLAIDINANČIOS INFORMACIJOS PATIKSLINIMAS

Kažkieno pasitarnavimu paskelbta žinutė Dirvos Nr. 145, 1960, XI, 23 d. ir Drągo Kultūrinio priedo 1960, XII, 3 d. kronikose, kad Liet. inžinierių ir architektų, metraštis greit išeis iš spaudos, nevisai atitinka tikrąybę.

Klaidinančią informaciją patikslinant, pranešama, kad labai sunkus ir sudėtingas metraščio redagavimo darbas užsietės dėl šių priežasčių:

Liekamo laisvo laiko tam darbui dirbti stoka po įtemptos dienos darbo inžinerinėje įstaigoje; gausus susirašinėjimas ir leidiniui lėšų rinkimas; sunkus reikalingos medžiagos rinkimas iš įvairiausių turimų bei bibliotekose esančių leidinių ir iš kolegų inžinierių gyv. visame pasaulyje; susilpnėjusi sveikata po sunkios (1955 m.) ligos; jau 3 mėnesius besitęsianti kita įkrai varginanti liga.

Šiuo metu redaguojamos liksios ir sudėtingiausios apžvalgos apie Lietuvos statybą bei architektūrą ir susisiekimą bei energiją, išryškinant inžinierių ir architektų profesinę veiklą. Reikalinga medžiaga šioms apžvalgoms labai sunkiai pavyko surinkti tik pereitų metų pabaigoje.

Iš viso veikalo apimtį sudaro plačios apžvalgos 10 inžinerijos sričių.

Darbai toliau tęsimai liekamui poilsio laikui -- vakarais, savaitgaliais ir atostogų metu -- kiek sveikata ir jėgos leidžia.

K. Krulikas, Richmond Hill

• Kaip ir praeitais metais, pajamų mokesčiai bus pildomi Dirvoje šeštadieniais, pradedant vasario mėn. 18 d. arba pagal susitarimą, telefonu RE 1-7222. Mokesčius pildo Jonas Kazlauskas.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

KITI RAŠO

DRAUGAS ATSIKAKO
OFSETINĖS SPAUDOS

Chicagoje įvyko "Draugo" bendradarbių klubo susirinkimas. Jame, kaip paprastai tokiais atvejais būna, visi pasakė viską, ką tik apie laikraščio gerumą ar blogumą žinojo.

Iš redakcijos narių kalbėjusieji pranešė, kad atsikakytas nuo ankstesnio sumanymo įsigyti ofsetinės mašinos. Red. L. Šimutis pasakė:

"Tėvai marijonai pasirūžo įsigyti klišės gaminti aparatą, gana daug kainuojančį. Ofsetas dienraščio spausdinimui nepraktiškas. Siūlė ofseto fondo lėšas perkelti į fondą klišių mašinai ir sustiprinti lėšų telkimą."

Kun. Alb. Spurgis, "Draugo" administratorius, pranešė: "Ofsetas dienraščiu per daug išlaidingas — mašina kainuoja apie \$60,000, o su tuo — geresniam popieriui ir darbininkams metams dar išlaidos padidėtų apie \$10,000. Daug naudingiau — pirkimas klišografo, kuriuo galima daryti visokias klišes."

Susirinkimas tokiai minčiai pritaręs. Taigi ofsetinių mašinų (bet ne vienos mašinos, kaip parašyta), neperpirks.

Iš pasisakymų apie ofsetinę spaudą jaučiama, kad apie ją kalbėjo neperdaugiausia nusimana, o tik nuotai kas sudaryti, kad leidėjų nutarimui bendradarbiai pritartų.

• Prof. Stepas Kairys-Kaminskas, Vasario 16 akto signataras, po sunkios ligos, dabar sveiksta Villa Mon Repos, Nursing Home — P. O. Box 85, Smithown, N. Y. Dėl amputuotos kojos vaikščioti dar negali, bet jau gali judėti važiuojama kėdė.

Apie savo dabartinę būklę prof. S. Kairys taip (Keleivijoje) sako:

"Kojos amputacija gerai pavyko, operacijos metu nejutau jokio skausmo, taip pat ir po amputacijos. Galiausiai ir, kaip matai, bandau rašyti. Vakare, sausio 7 d., lankė gydytojas ir rado, kad mano sveikatos stovis yra išimtinai geras: širdis veikia gerai, spaudimas geras, pasitaisė apetitas. Gulėjimas lovoje, žinoma silpnina, bet bandau kiek galia judėti.

Kartais pasiduodu nevilčiai. Mano padėtis būtų beviltiška ir reikėtų ieškoti greitos išeities, jei ne geri žmonės, kurie apsiėmė rūpintis mano materialinius reikalus ir tai padarė. Žmonės man pasirodė geresni, kaip galėjau tikėtis. Turiau šiltą globą iš mano artimųjų, ypač Juozo Petniūno. Labai man geras Kipras Bielinis ir dar eilė žmonių bei organizacijų, iš kurių gal ir nelaukiau tiek pagalbos ir širdies."

East Chicago Jūrečių skautų Palanga laivo skautės, dalyvavusias žiemos stovykloje Beverly Shores, Ind. Prieky sėdi: Rūta Domarkaitė ir Nijolė Kriaučiūnaitė, Stovi: Aldona Paukštelytė, Vita Kvietkauskaitė, Ramunė Bagdanskytė, Danutė Steikūnaitė, Aldona Normanaitė, Marytė Kvietkauskaitė, Birutė Paukštelytė ir Stankevičiūtė.

VALENTINOS KOJELIENĖS KONCERTAS NEW YORKE

Valentina Kojelienė, sopranas, antrą kartą sėkmingai pasirodė, kurios rečitalis įvyko sausio 29 d., Town Hall, New Yorke.

Ji išpildė Mozarto, Brahms, Schuberto, Debussy, Catalini, Respighi ir kitų kompozitorių kūrinius anglų, vokiečių, prancūzų ir lietuvių kalbomis labai aiškia tarena. New York Times šio koncerto kritikai paskyrė nemažą straipsnelį, kur jos balsą taip apibūdino: Valentina Kojelienė "should be an exiting vocal artist. She has a lovely soprano voice that she produces skillfully and she is very attractive in appearance."

Tokių malonių, lengvai valdomu balsu, gėrėjosi ir eiliniai klausytojai, tačiau, tiek muzikos kritikų nuomone, tiek publikos, labai pasigėsta jausmo.

Dainininkės nepaprastai šalta laikysena scenoje galėtų būti daug lengviau nuvalinama, negu iki tokio aukšto lygio išstbulinimas balso, kokio ji yra pasiekusi.

Mes galim tik didžiulotis, kad ji savo jėgomis jau tiek daug pasiekė, jog Columbia Artists Management Inc. ėmėsi atsakomybės ir ją jau antrą kartą pakvietė.

Lietuvių, tiesa, mažiau šiemet buvo, bet žymiai daugiau svetimųjų. O lietuviams labiausiai patiko Jakubėno Ežerėlis ir Banaičio Tulpės. Žmonėms atvykti galbūt sutrukdė ir labai šaltas oras ir daug sniego New Yorko apylinkėse.

V. Kojelienė susilaukė daug aplovismentų. Buvo įteikta gėlių. E. Č.

TORONTO

Lietuvos Kūrėjų-Savonarių metinis skyriaus narių susirinkimas įvyko sausio 29 d. Lietuvių Namuose. Skyriaus valdybos pirm. dr. A. Zubrys, sekr. S. Banelis ir ižd. S. Čepas padarė pranešimus apie veiklą praėjusių metų bėgyje. Didžiausias skyriaus nuopelnas, kad pajėgė sutelkti lėšų šelpimui į skurdą ir vargą patekusiems pirmiesiems Lietuvos laisvės kovų dalyviams, gyvenantiems Vokietijoje. Tokių šelptinų mūsų karo invalidų, palięusių ir negalinčių užsitikrinti darbu sau pragyvenimo, buvo 14 asmenų, kurie, pagal išgales, buvo sušelpiti. Iš tų asmenų yra gauta visa eilė padėkos laišku.

Revizijos komisijos vardu pranešimą padarė J. Šipelis. Atskaitomybės knygos ir dokumentai vedami tvarkingai. Pinigai laikomi lietuvių kredito kooperatyvo Paramos indėlių sąskaitoj.

Metai po metų savonarių gretos mažėja, sveikata menkėja ir paramos reikalingu vis daugiau atsiranda. Jų esama ir vietos skyriaus narių tarpe. Susirinkusiųjų pritarimu buvo paskirta karo invalidui P. Pleskevičiui 25 dol. pašalpa.

I naują skyriaus valdybą išrinkta ir pareigomis pasiskirstė: V. Kazlauskas — pirm., S. Asevičius — sekr. ir K. Aperavičius — ižd. Revizijos komisijon įėjo: J. Šipelis, S. Čepas ir K. Kregždė.

Pažymėtina, kad skyriaus nariai, nors ir slegiami metų naštos, tačiau visad organizuotai dalyvauja su vėliava kariuomenės ir Vasario 16-sios šventėse.

LNT Moterų Būrelio naujai išrinktoji valdyba pasiskirstė pareigomis šiaip:

E. CHICAGO

Vasario 16 minėjimas

East Chicago's Apylinkės ALT skyrius ruošia Vasario 16 d. minėjimą su paskaita, menine programa ir užkandžiais (bufetu).

Jis įvyksta vasario 19 d., 6 val. vakare, šv. Kazimiero lietuvių parapijos salėje, 1390 W. 15th Ave., Gary, Indiana.

Maloniai kviečiame visus apylinkių lietuvių gausiai dalyvauti. Prašoma iš anksto užsisakyti į minėjimą bilietus, kad žinotų, kokiam dalyvių skaičiui paruošti užkandžius.

Bilietus galima užsisakyti: East Chicago's apylinkėje pas kun. dr. Petrą Celišų (klebonijoje) ir pas Joną Pociulį, Gary, Indiana apylinkėje pas kun. dr. Urboną — 1390 W. 15th Ave. ir pas p. Neiniene.

Įžanga asmeniui \$2.50.

Pakenė

Parengimų kalendorius

VASARIO 12 D. Šv. Jono Katedros salėje Vasario 16 minėjimas.

VASARIO 19 D., Lietuvių salėje, Neringos Skautų Tunto sueiga.

VASARIO 25 D., Lietuvių Salėje, VAIDILLOS teatro premjera "Žmogus, kurį užmušiau".

KOVO 12 D., Lietuvių salėje, KAZIUKO MUGO, rengiama Neringos Skautų Tunto.

BALANDŽIO 8 D., Lietuvių salėje, Vysk. M. Valančiaus liutuanistinės mokyklos vakaras

BALANDŽIO 9 D. (Atvėlikyje) D. L. K. Birutės D-ja ruošia arbatėlę.

BALANDŽIO 15 D. Naujosios parapijos bažnytnio choro koncertas naujoje svetainėje.

BALANDŽIO 22 D. Korp! Neo Lithuania literatūrinis vakaras Lietuvių salėje.

BALANDŽIO 29 D., Slovenian Auditorium, Dirvos rengiama jaunųjų talentų konkursas.

GEGUŽĖS 21 D., Aldonos Stern-pužienės rečitalis Severance Chamber Hall.

LIEPOS 15 D. TĖVYNES GARSŲ radio vakaras Lake Shore Country Club.

RUGSĖJO 9 D., DLK Birutės Draugijos rengiama tautos šventės minėjimas.

RUGSĖJO 23 D., Slovenian Auditorium, Dirvos 46 metų koncertas - balius.

Emilija Jurkevičienė — nirm., Vera Kalendrienė — sekr. ir Stasė Bastienė — ižd. Kandidatės: Ona Adomavičienė ir Aldona Jankaitienė.

AKRONE GRAŽIAI ATŠVĘSTA LIETUVOS
NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ

Sausio 29 dieną Akrono Vasario šešioliktosios minėjimas buvo pradėtas šv. Petro bažnyčioje pamaldomis. Kun. Kazimieras Petreikis savo pamoksle nu-

švietė Lietuvos tragediją ir ragino susirinkusius parapijiečius pasimelsti už Lietuvą ir žuvusius lietuvius.

Po pietų apie šimtą trisdešimt Akrono lietuvių, nebedami šalčio ir sniego, susirinko į salę. A. Augustinavičienė, kuri daugiau yra žinoma kaip jaunimo kalbėtoja, gana taikliai nušvietė dabartinę Lietuvos padėtį tiems žmonėms, kurie Lietuvą prisimena dar iš prieškarinių laikų arba visai nėra jos matę.

Meninę programos dalį išpildė jaunieji deklamatoriai: Birutė Baldauskaitė, Gražina Sviderskaitė, Jurgis Joga. Akordeonistai Jonas Kazlauskas, Eugenijus Sviderskas ir Pirollo (italų kilmės) vykusiai išpildė keletą solo, dueto ir trio numerių. Tačiau visų dėmesys buvo nukreiptas į Clevelando Lietuvių Vyrų Oktetą, kuris buvo spėjęs gražiai pasirodyti bažnyčioje pamaldų metu. Reikia pripažinti, kad Oktetas neapvyklė akroniečių vilčių. Tai liudijo plojimai ir gražūs atsiliepimai po programos. Programą pranešinėjo studentė Dalia Benokraitytė.

Programai pasibaigus susirinkusieji šeimyniškai nuotaikoje praleido keletą valandų. Reikia pastebėti, kad per paskutinius trejus metus dalyvių skaičius ne tik padidėjo, bet ir amžiumi pajauėjo. Tai labai džiuginantis reiškinys.

Minėjimą rengė ALTO Akrono skyrius. Ta proga buvo renkamos aukos, kurių surinkta apie du šimtus dolerių.

P. J.

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratęsdami, Dirvų aukomis parėmė:

B. Bilvašienė, So. Boston\$2.00
A. Krakauskas, Chic. 2.00
J. Rekašius, Detroit 5.00
J. Turčinskas, Chicago 2.00
P. Ališauskas, Richmond Hill 2.00
J. Česonis, Philadelphia 2.00
A. Gilvydis, Detroit 3.00
Z. Kalinauskas, Elizabeth 2.00
A. Rimkus, Royal Oak 5.00
D. Sukelis, Chicago 2.00
V. Balsys, Toronto 2.00
Z. Baltrukonis, Fairview Park 2.00
J. Juškaitis, Berwyn 2.00
K. Kraučius, New York 2.00
J. Mikuckis, Baltimore 2.00
Pr. Mačernis, Chicago 2.00
V. Morkūnas, Cleveland 1.00
K. Pocius, E. Chicago 8.00
P. Žolynas, Chicago 3.00
J. Žvynys, Chicago 5.00
K. Pakalniškis, Toronto 2.00
L. Narbutis, Chicago 5.00
L. Raslavičius, Chicago 2.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Quik Auto Service, Inc.

1304 East 9 Str. Tel. TO 1-1673

Vietinių ir užsieninių automobilių taisymas. Visų rūšių mechaninis ir "Auto Body" taisymas, gerai išbaigtas — garantuotas dažymas Prano Grigonio priežiūroje.

Vasario mėn. visi klientai gauna didelę nuolaidą. Pasinaudokit proga ir pigiai susitaisykit savo mašiną.

LIETUVIŲ KLUBAS
ir
SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND — EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH — SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

VISI KVIEČIAMSI ATSIKANKYTI Į L. S. T. KORP. NEO-LITHUANIA IR L. T. A. SAMBŪRIO RENGIAMĄ TRADICINĮ

UŽGAVENIŲ
BLYŲŲ
BALIŲ
CHICAGOJE

įvykstantį 1961 m. vasario 11 d.
B. Pakšto svetainėje,
2801 W. 38 St.

Staliukai užsisakoma iki vasario mėnesio 9 d. imtinai pas A. Siliūną, 6839 So. Rockwell St. Telef. PR 8-0149.

Svečiai bus linksminti B. Pakšto orkestro ir vaišinami, kaip įprasta mūsų gamintais užkandžiais ir užgavėnių blynais bei kava be atskiro mokesčio. Veiks savas gėrimų bufetas.

Įėjimas — \$4.00.
Studentams — \$2.50.

Pageidaujama stalus užsisakyti grupėmis. Korporantai kviečiami dalyvauti su spalvomis.

PRADŽIA 8 val. vakaro.

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania ir
L.T.A. Sambūrio Valdybos

KAS IR KUR?

• **Dr. Walter H. Judd**, kongreso atstovas (resp.) iš Minnesota, kurio pavardė buvo klaidingai atspausdinta po fotografiją Dirvos Nr. 14 pirmame puslapy, kalbės Vasario 16 minėjime Chicagoje, vasario 19 d. Marijos Aukšt. Mokyklos patalpose.

• **Prof. J. Puzinas** redagavo Lietuvių Enciklopedijos XXIII tomą, kuris dabar renkamas spaustuvėje.

• **Petras Vėbra**, aktyvus Chicago tautinių organizacijų veikėjas, po sunkios ligos baigia sveikti ir Dirvai jau atsiuntė korespondenciją apie vasario 16 iškilnių ruošą.

• **Užgavėnių blynų balių** Chicagoje rengia Neo Lithuania ir Tautinis Akademinis Sambūris vasario 11 d., B. Pakšto svetainėje, 2801 W. 38 St. Plačiau skaityk spausdinamam kvietime.

• **Lietuvos Nepriklausomybės Fondui** aukas galima siųsti šiuo adresu: Liudas Tamošaitis, ižd., 90-34 78 Street, Woodhaven 21, New York.

• **Zuzana Juškevičienė**, veikli Cicero lietuvių kolonijos narė, neseniai važinėjusi po Europos kraštus, paskutiniame LB Cicero apylinkės susirinkime įdomiai papasakojo savo kelionės įspūdžius.

• **Lituanus žurnalo 1961 m. vajeaus komitetas** sudarytas Chicagoje. Į centrinį darbo komitetą įeina lietuvių akademinių organizacijų atstovai: V. Adamavičius — pirm., Vanda Gegevičiūtė, Stasys Rudys, Jonas Vazbys, Dalia Orentaitė, Nijolė Remeikytė, V. Maliorytė, A. Kristolaitis, Saulius Grėbliūnas ir R. Stakauskas.

• **Rašyt. Antanas Gustaitis** vasario 11 d. savo kūrybą skaitys Montrealyje, Moterų Draugijos rengiamam vakare.

• **Muz. J. Gaidelis** ir rašyt. St. Santvaras Bostone išrinkti Tautinės Sąjungos skryčiaus garbės nariais.

• **Senatorius Everest Dirksen**, gavęs Lietuvių Teisinių D-jos ir Illinois lietuvių advokatų konferencijos rezoliuciją dėl Lietuvos išlaisvinimo, šiomis dienomis JAV-bių Senato posėdyje prašė įtraukti šią rezoliuciją pritaikyti Lietuvos Vasario 16 nepriklausomybės

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS MINĖJIMAS CHICAGOJE

Chicago Lietuvos Taryba sausio 25 d. nustatė Vasario 16-tosios minėjimo programą ir ją praversti sudarė atitinkamas komisijas.

PAGERBIMAS ŽUVUSIŲJŲ UŽ LIETUVOS LAISVĘ.

Vasario 18-tą dieną Chicago Lietuvos Taryba padės vainiką prie paminklo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės, esančio Jaunimo Centro aikštėje, Lietuvos Himną sugiedos Aukštesniosios Lietuvos mokyklos mokiniai.

IŠKILMINGOS PAMALDOS UŽ LIETUVOS LAISVĘ.

Vasario 19 dieną 10 val. Šv. Kryžiaus bažnyčioje, Šv. Mišias atnašaus Marijonų provincionalas kun. Jonas Jančius, MIC. Pamokslą pasakys vysk. V. Brizgys.

Pamaldų metu giedos Dainavos Ansamblis ir parapijos choras.

VASARIO 16-TOSIOS MINĖJIMO AKTAS

Vasario 19-tą dieną 2 val. po pietų Maria Aukštesniosios Mokyklos auditorijoje bus iškilmingas Vasario 16-tosios minėjimas šia programa:

Oficialioji dalis. Vėliavų išešimas; J. A. V. ir Lietuvos himnai; invokacijos: katalikų kun. Jonas Vyšniauskas, ev. liuteronų -- kun. dr. Martynas Kavolis; atidarymo žodis -- Tarybos pirm. Dr. A. Verbickas; Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo akto skaitymas; Lietuvos Konsulo Dr. P. Daudžvadžio kalba; ALTO vicepirm. inž. Eug. Bartkaus kalba; kongresmano Walter H. Judd kalba ir rezoliucijos.

Meninė dalis. Lyric operos solistas Jonas Vaznelis; solistė Monika Kripkauskienė; Dainavos ansamblis, Akomponuos muz. Aleksandras Kučilūnas.

Visose minėjimo apeigose kviečiama skaitlingai dalyvauti visuomenė ir organizacijos su savomis vėliavomis bei palyda. Į salę vėliavnešiai atsineša vėliavoms stovus.

Minėjimo įėjimo auka 1 doleris, o studentams ir moksleiviams 50 centų. Minėjimo programa tęsis apie 2 valandas.

VASARIO 16-TO MINĖJIMUI PRAVESTI KOMISIJOS

Finansų komisija: Julius Pakalka -- pirmininkas, nariai: ižd. globėjai: M. Šimkus, K. Čepukas, J. Kuzas, Vladas Šolūnas ir ižd. A. Valonis. Štai komisijai talkininkauti kviečiama Studentų Ateitininkų Korporacija "Giedra".

Rezoliucijų komisija: Antanas Repšys -- pirm., Dr. Kazys Drangelis, inž. Vaclovas Mažeika ir Jonas Valaitis -- nariai.

Tvarkos komisija: Bronius Tūbelis -- pirm., Vyto Užnys, J. Grišmanauskas, V. Žemaitis ir J. Kuzas -- nariai.

Visi lietuviai, o ypač bizniečiai, prašomi gausiai aukoti Lietuvos išlaisvinimo reikams.

Šiomet, kaip ir kasmet Chicago Lietuvos Taryba Vasario 16-tosios proga leidžia specialų leidinėlių su aukotojų sąrašais.

šventei. Tą dieną senatorius Dirksen apsiėmė padaryti Senate pranešimą. Rezoliucija sausio 26 d. išėjusiam Congressional Record atspausdinta.

BOSTONE MIRĖ VALENTINAS VAKAUZAS

Gyveno geras žmogus, ir dabar to žmogaus jau nebėra. Dar prieš trejetą savaitių jis buvo mūsų tarpe, o štai užgeso, lyg žvakė vėjo užpušta. Valentinas Vakauzas, darbštus, rūpestingas ir sąžiningas Bostono lietuvis, visuomenininkas, geras žmogus pilna to žodžio prasme, paliko savo mylimą šeimą, draugus ir visuomenę, kurioj jo vardas buvo plačiai minimas, pačiam savo amžiaus pražydytame, pačioj susipratusio ir veiklaus lietuvių darbytėj. Ilgesnį laiką jis sirgo inkstų liga, vis dar gana stipriai laikėsi, vis stengėsi visom jėgom ligai nepasiduoti, bet priepuoliai dažnėjo, prieš porą savaitių buvo paguldytas ligoninėn, iš kurios į namus jau nebeįėjo. Val. Vakauzas mirė Peter Brigham ligoninėj sausio 24 d., taigi nesulaukęs ir 46 metų savo amžiaus.

Gausūs būriai Bostono lietuvių jį palaidojo Forest Hills kapinėse praėjusį šeštadienį, sausio 28 d. Tai ta pati pakelė, kurioj ilsisi ir kitas žinomas Bostono lietuvis Dr. Bruno Kalvaitis.

Valentinas Vakauzas, pagal savo tėvų kilmę, buvo kybartietis, Suvalkijos lygumų vaikas, bet jis gimė 1915 m., vasario 26 d. Švenčionėliuose, Vilniaus krašte, kai pirmojo pasaulinio karo pradžioj jo tėvai ėjo tremtinių keliais į Rusiją. Rusioj, dar būdamas kūdikis, velionis Valentinas neteko savo motinos. Karui pasibaigus, teturėdamas tik keletą metų, jis su tėvu grįžo į Kybartus, kur praleido vaikystę, kur pradėjo kabintis į žmogaus akim neaprepiamus ateities krantus. Kai dabar pažvelgi į jo gyvenimą, atrodo, kad Val. Vakauzas gimė potremtinio žvaigždė. Jeigu likimo žvaigždė žmogų lydi, tai velionį ji tiesiog persekiojo visą tą neilgą gyvenimą. Gal neapsiriksime tardami, kad toji tremtinio dalia pakirto Val. Vakauzo sveikatą, sutrumpino jo buvimo dienas.

Aukštesnįjį mokslą Val. Vakauzas ėjo Kaune, Tauragėj ir Klaipėdoj. Jo pašaukimas ir gyvenimo tikslas -- mokytojas. Baigęs mokytojų seminariją, jis tuoj pradėjo mokytojauti Klaipėdos krašte -- Katėčiuose ir Rusnėj, kur vietos lietuvininkų buvo mylimas ir gerbiamas ne tik už tai, kad savo darbą mylėjo ir gerai dirbo, bet ir dėl to, kad turėjo taurų, gerą ir malonų būdą. Val. Vakauzas mokėjo gyvenimu džiaugtis, mokėjo to džiaugsmo ir kitiems linkėti bei suteikti. Klaipėdos krašte jis surado ir savo gyvenimo draugę Angelę Rapalaitę, gimusią Cambridge, Mass., taip pat mokytoją. Tačiau ten jį ištiko antroji tremtis, Hitlerinei Vokietijai Klaipėdos kraštą nuo Lietu-

A.A. VALENTINAS VAKAUZAS, miręs Bostone sausio 24 d., buvo veiklus visuomenininkas, rūpestingas ir pareiingas. Nuotraukoje: velionis V. Vakauza vieno pobūvio vadovavimo metu.

vos atplėšus, Val. Vakauzui teko viską palikti ir grįžti gimtojo Suvalkijon. Gal kam atrodyti, jog tai nebuvo trėmimas, betgi, kas tą lietuvių panieką ir apiplėšimą Klaipėdos krašte išgyveno -- tą lietuvių prievartinį kraustymą iš seno lietuviško krašto kitokių vardu niekad negalės vadinti. Ištrėmimu jį vadino ir velionis Val. Vakauzas.

Grįžęs didžiojon Lietuvon, Val. Vakauzas kurį laiką mokytojavo Geldaudišky. Būdamas didelis muzikos ir sporto mėgėjas, jis visur, kur tik jam teko dirbti, organizavo sportininkų ratelius, giedotojų ir dainininkų sambūrius. Kaip stalo tenisininkas, Kaune vienose varžybose velionis buvo išsikovojęs II-ją vietą. Gelgaudišky suorganizavo vyrų chorą ir jam vadovavo. Ilgesnį laiką priklausė Šaulių Sąjungai, tad ir čia jo veiklos pėdsakai buvo ryškūs. Prieš pat antrąjį pasaulio karą Val. Vakauzas buvo paskirtas mokytoju į Šakių gimnaziją. Šiame Suvalkijos apskrityje mieste jį ir jo šeimą skaudžiai palietė karo įvykiai ir bolševikinė okupacija. Rusų atneštos nelaisvės ir priespaudos Val. Vakauzas negalėjo pakęsti

todėl, nepaisydamas pavojų šeimai, jis tuoj įsijungė į pagrindinę veiklą, o 1941 m., pradėjus vokiečių-rusų karui, buvo Gelgaudiškio partizanų grupės vadas. Vokiečių okupacijos metu Val. Vakauzas vėl dirbo mokytojo darbą, vėl visur buvo ten, kur šaukė lietuvių tautos reikalai ir rūpesčiai.

1944 m., kaip daugelį lietuvių, Val. Vakauzą ir jo šeimą ištiko tremtis, jam iš eilės jau trečioji. Atsidūręs lietuvių tremtinių stovyklose, jis visa energiją jungė į visuomeninę veiklą, bene porą metų mokytojavo Ingolstadto liet. gimnazijoj. Kaip JAV gimusi, p. Vakauzienė su vaikais Amerikos krantus pasiekė 1947 m., o velionis Valentinas dar apie metus laiko buvo įvairių tautybių žmonių, gimusių Amerikoje, stovyklos viršininkas prie Frankfurto a.M. Jis į JAV atvyko 1948 m., įsikūrė Bostone ir čia iki mirties gyveno.

Bostone Val. Vakauzas paliko giliausius visuomeninės veiklos pėdsakus. Čia mes jį regim, kaip nepavargstantį BALF'o veikėją, beveik nuolatinį skryčiaus sekretorių, čia jis nuolat dirbo ALT-bos skyriuje, Amerikos

VIRŠUJE: Didelis būrys bostoniečių palydėjo Valentino Vakauzą į paskutinę poilsio vietą. Nuotraukoje iš kairės velionies šeima: duklė Valentina, žmona Angelė, sūnus Vaidas, dukterys Giedrė ir Dalia.

R. Bričkaus nuotrauka

Lietuvių Piliečių D-joj, Velionis Val. Vakauzas buvo Dainavos sporto klubo steigėjų tarpe, ilgesnį laiką to klubo pirmininkas. Jis uolus ir pareiingas Bendruomenės veikėjas, kelis metus buvęs Bostono Liet. Bendruomenės apylinkės pirmininku. Nemaža dirbo ir kitose Bostono liet. organizacijose, bet ypač daug velionis pasidaravo ALT S-gai, būdamas vienas iš Bostono skryčiaus steigėjų ir beveik nuolatinis valdybos narys (dabar Ant Matkoškos vadovaujamoj valdyboj a.a. Val. Vakauzas buvo vicepirmininkas). Visuomeniniame darbe velionis buvo itin rūpestingas ir pareiingas. Tame darbe jis niešvaistė asmeninės garbės, nesišvaistė ambicijom, o visą tą sunkų ir daug laiko atimantį darbą laikė savo pareiga. Ir tai yra gražiausia ir didžiausia velionio Val. Vakauzo dorybė. Daugeliu požymių jis buvo taurus ir tikrai pavyzdingas visuomenės darbuotojas.

Pats velionis Valentinas mėgdavo save vadinti "bučeriu", atseit, mėsininku, nes buvo įsigyjes maisto produktų krautuvę (prieš tai kurį laiką dirbo cukraus fabrike, Darbininko redakcijoje ir kt.). Iš tikro, jis buvo doras ir geras žmogus, savo dvasia tikras mokytojas. Štai, ir mirdamas jis nepamiršo gerą darbą atlikti -- savo akis atidavė Akių bankui, kad kuris nors neregys praręgtų... Nors jaunas mirė -- paliko gražią ir lietuviškai stiprią šeimą -- žmoną Angelę, dukrą Dalią, einančią tėvų keliu, studijuojančią Mokytojų Institute, dukrą Valentą, studijuojančią sociologiją, sūnų Vaidą, kuris mokosi Kennebunko Tėvų Pranciškonų gimnazijoj ir 12 metų pradžios mokyklos mokinę Giedrę. Regim, vaikai mokslų dar nėra baigę, tad jie ypač skaudžiai pajus tėvo netekimą. Bostono lietuviai neturėtų pamiršti šeimos to vyro, kuris tiek daug jėgų skyrė šios lietuvių salos visuomeniniam darbui. Mažiausia, ką jie galėtų padaryti, tai nepamiršti Vakauzų maisto krautuvėlės, kuri, daugelio remiama, gal ir padėtų velionio vaikams mokslus baigti.

Geram ir doram žmogui Valentiniui Vakauzui tegu būna lengva šio svetingo krašto žemė.

St. S.

APAČIOJE: Prie naujai supilto a.a. Valentino Vakauzos kapo kalba LB Bostono apyl. pirmininkas Povilas Žičkus.

R. Bričkaus nuotrauka

JAV L. B-nės centro valdybos pirmininkui

ST. BARZDUKUI ir jo šeimai,

mirus Jo motinai, reiškia gilią užuojautą

L. B-nės Bostono Apygardos Valdyba